

מסכת אבנה

מסיון תצא תורה ודבר ה' סירושלים

בבלברי

פרשת משפטים תשפ"ה ♦ ירושלים ♦ גיליון שפה

שיעורי השבוע בקול הלשון: עבודת ה' "ברא" #40251973 | מחשבה "געל" #40258354

נקודה מתוך הפרשה - משפטים

בפרשתן (כא, כז) נאמר " וְאִם שָׁן עֲבָדוּ אוֹ שָׁן אָמְתוּ יִפְּלֵל לַחֲפָשִׁי יִשְׁלַחְנוּ תַּחַת שָׁנוֹ ", לכאורה אין יחס הגיוני בין הנזק השולי (יחסית) שנגרם לעבד, לעומת הפיצוי העצום גשמית ורוחנית (לפחות במקרה הפרטי של הפלת שן). ויאל הרב לבאר מה שורש הוראת התורה ומה מלמדת אותנו?

ביאור מורינו הרב שליט"א

המצוות לרס'ג (סדר הפרשות, פרשה יד, דין החובל בחבירו), ואכמ"ל.

ואמרו חז"ל (לקח טוב, על אתר) מפני מה עבד כנעני יוצא בשן ועין, לפי שחם אבי כנען ראה בעינו את ערוות אביו, והגיד לשני אחיו בחוץ והראה להם שיניו (וברע"ב על אתר) כתב, וז"ל, וחטא בשן שחרק עליו שיניו והלעיג לו), לא תהא חירותו אלא בבשתו בהפלת עינו ושינו. ולפ"ז, זה אינו מדין תשלומין שהרב משלם, אלא שע"ז פקע מהעבד שם "עבד", כי שורש עבדותו בחם אבי כנען, וכאשר בוש נתכפר לו שורש חטא זה, ואין יכול לחול עליו מעתה שם עבד כנעני. ולפ"ז יש לתלות הא דנחלקו בגיטין אי בעי גט שחרור מרבו, ואכמ"ל.

וזהו עומק מה שכתבו חז"ל (ב"ר צב"ס"א, ברכות ה"א), א"ר יודן, כתיב ואם שן עבדו או שן אמתו יפיל לחפשי ישלחנו, ומה הללו שאינן בכל גופו של אדם אלא באחד מאיבריו אמרה תורה לחפשי ישלחנו, מי שישורים באים עליו שהן בכל גופו של אדם על אחת כמה וכמה. וביאור דבריהם כנ"ל שאין זה מדין הרב כלל, אלא מדין העבד, שיוצא לחירות לא מן האדון בלבד, אלא שמכוח יסוריו וכפרת שורש חטאו ע"י חם אבי כנען, יוצא מתואר שם עבד כנעני. ועיין אלשיך (על אתר). וכתב בפע"ח (הקדמה לשער השבת, פ"א) לגבי תחומין, וז"ל, מקום שהתירו לך חכמים משלך נתנו לך, כי שורש הקליפה אינה קליפה גמורה, עכ"ל. וה"ה לענין דידן, והבן. ואכמ"ל.

כתב החזקוני (משפטים כא, כז), וז"ל, לחפשי ישלחנו - אין לו לעבד ליקח ממון תחת שינו ועינו, כי מה יועיל לו, שכל מה שקנה עבד קנה רבו, ואפילו מכר עצמו על מנת שאין לרבו רשות בו, יכול רבו לדחקו בכמה דברים עד שיתן לו בעל כורחו הממון, לפיכך אין לו תקנה אלא חרות, עכ"ל.

ולפ"ז החיוב הוא תשלומין, וכאן שאי אפשר לשלם, מוכרח לשחררו, ובשחרור כבר קבל דמיו. ועיין חידושי הגר"ח (ב"ק עד ע"ב), וז"ל, שהתשלומין בעד ראשי אברים אינו החירות רק הוא התשלומין מדין ראשי אברים, וזה הגילוי לחייב תשלומין, עיי"ש בדבריו.

אולם כתב בחידושי ר' דוד (יבמות סו ע"א, אות שכה), וז"ל, וכתב באבן האזל (הלכות חובל, פ"ד, ה"א), וכ"כ בשער יושר (שער ז, פרק כא), **בביאור דבריו** (דקודם העמדה בדין כיוון דעדיין עבד גמור הוא, ליכא כלל חיוב תשלומין, ורק דין יציאה בשן ועין איכא, דמה שהוציא שינו וסימא עינו היו מעשה המוציא לחירות, עיי"ש. ועיין עוד בדבריו; כתובות (מא ע"ב אות פג). גיטין (מב ע"ב, אות רב), וב"ק (עד ע"א, אות רלז). ולפ"ז אין תרוץ לשאלה, כי זה דין שחרור בעצם ולא דין לשלם, כדברי החזקוני.

ועל מנת להגדיר זאת היטב נצרך תחילה לבאר דין תשלום על אברים בבן חורין, שכתוב ביה שן תחת שן עין תחת עין. ודרשו חז"ל שהיינו תשלומין, ועיין אבן ישראל (הלכות חובל ומזיק, פ"ד ה"טז ד"ה ואמר יראה), ולבוש מרדכי (ב"ק סימן מג). ועיין קצוה"ח (סימן תו). וביאור על ספר

תוכן הגיליון

עמוד א'

עמוד ב'

עמוד ז'

עמוד ט'

עמוד י'

עמוד יא'

עמוד יב'

נקודה מתוך הפרשה

שו"ת לפי סדר הפרשיות

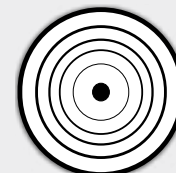
דעת תבונות

דע את תורתך פרק י"ג

שולחן ערוך עם ביאור בלבבי משכן אבנה

קונטרס עתיק

עץ חיים עם ביאור בלבבי משכן אבנה



צורת אדם בנושא שיניים

יום שני י' אדר תשפ"ה
רח' הרב בלוי 33 ירושלים
20:30



קו ישיר לשמיעת
שיעורי מורנו הרב שליט"א
בקול הלשון
ישראל 073.295.1245
USA 605.313.6660



© כל הזכויות שמורות
מערכת 'בלבבי משכן אבנה'
טלפון 052.763.8588
פקס 03.548.0529
bilvavi231@gmail.com



לקבלת העלון
ברוא"ל
bilvavi231@gmail.com
לקבלת העלון
בפקס 03.548.0529



כל החומר
זולת מדור הליקוטים והשו"ת
שמופיע בגיליונות
מידי שבוע
יוצא לאור לראשונה

רכישת ספרי הרב
ספרי אברמוביץ'
משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA 718.871.8652
books2270@gmail.com



מהות יום השבת

**שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מַעֲשֶׂיךָ וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי תִשְׁבֹּת, לְמַעַן יָנוּחַ שׁוֹרְךָ וְחִמְרְךָ וַיְנַפֵּשׂ
בֶּן אִמְתֶּךָ וְהַגֵּר (כג, יב)**

**שביתה * התעלות כל מדרגה לשורשה * מנוחה * תנועה במקומו * עפר ואש * עתיק * כללות הכל *
מלכות * חכמה * כללות רוחניות וגשמיות * כללות ז' ימות השבוע * אלף השביעי * המתקה * זמן
של תודה * שורש כח החידוש * מנוחת "אהבה" * תענוג * רזא דאחד**

את האדם לשורש, אלא זו רק שביתה של האדם במקומו, אלא צריך לומר, שהשביתה עניינה שאחר שהאדם נמצא במקומו, הוא לא מתנתק ומפריד את עצמו מהשורש ע"י כך שהוא שובת, האם זה נכון?

תשובה:

כן, זהו רזא דאחד, לא להיות נפרד. ולכך עונתו של תלמיד חכם משבת לשבת.

יש שובת במקומו, עפר. ויש שובת אחר שחזר לשורש. והחזרה בקבלת שבת קודם זמן שבת בפועל.

השיבה לשורש בשבת הראשונה

שאלה:

היכן מצינו בשבת הראשונה שבבריאה שיבה לשורש? לכאורה הקב"ה ברא את העולם בששת ימים, סיים לברוא, ולכן שבת. היכן מצינו כאן שיבה לשורש?

תשובה:

שבת, שב-ת, ת - אחרית, [האחרית] שבה לשורש. וגדר השב, שב להעדר פעולה, כנ"ל.

שבת – מחזירה את הענף לשורש, ימים נוראים – מעוררים את הענף לחזור לשורש

שאלה:

האם שבת זו 'אתרעותא דלעילא' באופן שהשבת עצמה מחזירה את הענף לשורשו [לכן ערב שבת אחד מזמני תשובה, שאז האדם צריך להשוות את עצמו לאור שמגיע], משא"כ ימים נוראים זה בחינת אתרעותא דלעילא שרק מעוררת את התחתון לשוב, אך לא משיבתו בעצם, בחי בינה?

תשובה:

כן!

ההגדרה השורשית של שבת קודש - שביתה ומנוחה במקומו [עפר], והכלי לכך הוא גילוי השביתה שמשיב כל דבר למקומו [אש]

שאלה:

האם ההגדרה השורשית של כח השבת הוא, שכל דבר דובר [כל ענף] שב לשורש [שבת מלשון שב]?

תשובה:

לא! שבת לשון שביתה, העדר תנועה, כמו קודם הצמצום, שבת שקדמה לעולם.

גילוי שביתה מחד מעמיד כל דבר במקומו, וזהו "עפר". ומאיך מחזיר כל דבר למקומו, וזהו "אש". לכך נאמר דייקא לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת.

שבת – חזרה לעליון ומנוחה [אש ועפר], שאר המועדים – גילוי בתחתונים ותלויים בזמן [מים ורוח]

שאלה:

האם שבת זה בחינת 'אש' - שהכל צריך לחזור לעליון? ולפי זה שאר המועדים זה מים - דירה בתחתונים, כגון פסח - גילוי שהקב"ה שולט כאן בבריאה?

תשובה:

כן. שבת קביעא וקיימא, בסוד מנוחה - עפר. מועדים, תלוי בקידוש החודש ועיבור השנה - רוח.

ענין השביתה – אי היפרדות ממקומו ע"י ששבת, החזרה לשורש – לא בשבת אלא קודם השבת בקבלת שבת

שאלה:

לכאורה אם הכל חוזר לשורשו בשבת, מה עניינה של ה"שביתה" בשבת, הרי השביתה אינה מחזירה ומעלה

שאלות ותשובות

מהותה של שבת בלשון של קבלה – כיליון של התכללות ע"י עתיק ומנוחה

שאלה:

מהי מהותה של שבת בלשון של קבלה?

תשובה:

זהו מהותו של עתיק, סוד שבת שנאמר בה ויכולו, כילה מלאכתו, ומעלה את הכל לעילא לא"ק. והוא כיליון מלשון התכללות, שכולל את כל אבי"ע בא"ק, ולא כיליון כפשוטו. ובדקות, הוא מכלה את הרע שקיים באבי"ע, ומעלה וכולל את הכל בא"ק, כטבע האש שמכלה ועולה למעלה. ואזי יש מנוחה, מנוחת שבת.

שבת קודש – התעלות כל מדרגה לשורשה

שאלה:

כיצד מתדבקים להארת שבת כדי להגיע למקום המנוחה בנפש שהוא מקום השבת שבנפש?

תשובה:

שאלה כללית, ותשובתה רחבה מאוד. יש השבתה בלבושי הנפש, מעשה, דיבור, מחשבה. ויש בעצם הנפש. ובכללות כל מדרגה מתעלה לשורשה.

יום השבת - מנוחה

שאלה:

כיצד האדם יגיע לשימות ומנוחה לבסוף אם לנפשו כביכול אין סוף, ולתורה אין סוף, וכן תמיד יש חסר, ואין השלמה וסיום?

תשובה:

כמו שבמהלכי ה"זמן", יש ששת ימי מעשה, תנועה, ויש שבת קודש, מנוחה. כן הוא במהלכי ה"נפש", רצוא ושוב. מחד דבקות בא"ס ב"ה, ושם יש מנוחה. ומאידך תנועה מתמדת. וכך חוזר חלילה ברצוא ושוב, מנוחה בא"ס, ותנועה.

מהות התנועה בשבת קודש – תנועה במקומו

שאלה:

בתחילת ספרו "דע את עצמך" מעמיד הרב שעצם החיות של הנפש היא התנועה שלה, מהתכנסות להתפשטות וחוזר חלילה. ומצאתי בנתיב התשובה למהר"ל (פרק ה') שביאר את הפסוק "כציפור נודדת מקינה כן אדם נודד ממקומו", בביאור הגמרא בחגיגה על כך שזהו בתלמיד חכם שנעקר מן התורה, וביאר שהנפש אין לה מנוח כלל בהיותה בעלת השתנות (ולכאורה הן הן הדברים

שכתבתם בתנועת הנפש) והמנוח היחיד לה הוא התורה, ובזה דומה לציפור וקינה.

ואבקש מן הרב, אם נם מצאתי חן, ביאור כיצד התורה תתן לנפש מנוח מעצם תנועתיותה אם תנועתיותה היא עצם חייה?

תשובה:

על תלמידי חכמים נאמר, אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, שנאמר ילכו מחיל אל חיל.

ויש לידע שיש לנפש רצוא ושוב. ברצוא ת"ח שלם דבק בהוי"ה שלמעלה מן התנועה. ובשוב דבק בתנועה. אולם זו תנועה בבחינת תנועה של שבת, שאסור לצאת ממקומו, אלא מתנועע במקומו. וזהו תנועת ת"ח, תנועה במקומו.

יתר על כן. בעצם התנועה, תנועה ללא תורה ח"ו זהו תנועה של קצוות, בחינת ישמעאל ועשו. לעומת כך תנועה של תורה יש לה קו אמצע, המאזן ומחברם.

ולפיכך תנועה דקלוקול תנועה תנוודתית, נע ונע תהיה בארץ. תנועה דתיקון, תנועה סדירה. וזהו תנועה מכח התורה.

שבת קודש - כללות הכל [מלכות]

שאלה:

באחד השיעורים בסדרת "דרכי הלימוד", הרב ביאר את דרכו של הרוגטשובר, שגיבש לו "בתי אב" של סברות מתוך המושגים הפילוסופיים שבספרו של הרמב"ם "מורה הנבוכים". הרב הוסיף, שיש שדרכו בדרך זו על פי תורת הקבלה. האם הרב יכול להסביר קצת יותר (אולי בדוגמאות - לגבי בתי אב של הרוגטשובר, הרב הביא דוגמאות, כמו: "האם העיקר הוא ההתחלה או הסוף", "האם מתייחסים יותר לכח או לפועל") איך ניתן למצא בחכמת הח"ן בתי אב לסברות בלימוד הש"ס?

תשובה:

ללמוד יסוד מדברי הרגצ'שובר ולחפש את שרשו בקבלה. דוגמאות להנ"ל: האם העיקר ההתחלה - יום ראשון שבו נברא הכל - כתר - חסד. האם העיקר הסוף - שבת קודש, כללות הכל - מלכות. האם מתייחסים לכח - חכמה - כח מה. האם מתייחסים לפועל - מלכות. דברים אלו נתבארו באינצקלופדיה - קבלה, שנמצאת לעת עתה בס"ד באמצע כתיבה, ונמצאת מידי שבוע בעלון.

יום השבת – התכללות רוחניות וגשמיות

[תכלית שמים וארץ]

שאלה:

בתפילת העמידה של ערבית של שבת קודש, אנחנו

שאלות ותשובות

שאלה:

האם ביום שבת מותר לעשות את עבודה ההכנעה
הבדלה והמתקה, או שזה בבחינת ששת ימים תעבוד
ובשבת כאילו כל מלאכתך עשויה?

תשובה:

אין איסור לדינא. אולם אצל מי שנמצא במדרגת שבת
זהו הדרך הישרה בבחינת מידת חסידות, שבערכו זה
הדין. ונצרך רק המתקה, בבחינת שבת "שלום".

יום השבת - זמן של תודה

שאלה:

האם מותר לבקש על רוחניות בשבת, והאם מותר
לבקש בקשות שהם לא ברוחניות אבל לעונג לי לבקש
אותם, או שאני מספר לה' על קשיים שיש לי וזה עוזר לי?

תשובה:

לספר כן, להודות כן, מזמור שיר ליום השבת, טוב
להודות לה'. לבקש לא, שבת זמן של תודה, ולא של
תפלה, זהו מהותה.

בהנ"ל

שאלה:

בתפילה בשבת במקום שביום חול מבקשים בקשות
אישיות, כגון ב'יהיו לרצון' ולפני 'כי אתה שומע', האם
אפשר להודות?

תשובה:

כן בוודאי, אפשר להודות, ובפרט בשבת, שאינו זמן של
בקשה, אלא זמן להודאה. וזהו מזמור של שבת, מזמור
שיר ליום השבת, טוב להודות לה'.

שבת מקור הברכה – שורש כח החידוש

שאלה:

למה יש ענין גדול לחדש תורה בשבת (וכמובא בבן
איש חי שחידושי תורה בשבת שווים אלף פעמים יותר
מחידו"ת בחול), הלא כל הענין של שבת הוא מנוחה ולא
שמחה?

תשובה:

שיטת הרמב"ם שיש גם דין שמחה בשבת. ומקורו
בספרי, שדרשו וביום שמחתכם, אלו השבתות. ועיין
בהרחבה פרדס יוסף (שמות, לא, טז, אות נ'). ועיין ב"י
(או"ח, סימן רפא) שבשבת אומרים "ישמחו" במלכותך.
וכן מבואר כבר בירושלמי (מגילה, פ"א, ה"ד) שאין סעודת
פורים בשבת, דכתיב לעשות אותם ימי משתה ושמחה,

אומרים על השבת שהיא: 'תכלית מעשה שמים וארץ'.
הרב יכול להסביר בבקשה מהי המשמעות של ביטוי זה?

תשובה:

כל פועל פועל לתכלית.

שמים-רוחניים.

ארץ-גשמית.

התכלית - אחדותם. תכלית מלשון התכללות. ולפיכך
"תכלית שמים וארץ", התכללות שמים וארץ זה בזה.
שבת קודש מאחדת זאת, מחד יומא דנשמתא - רוחניות.
ומאידך טועמיה חיים זכו - לב רחב למאכל ומשתה.

שבת קודש – כללות כל ז' ימות השבוע

שאלה:

שמעתי שלימוד של שנה בזוהר הקדוש זהו כמו לימוד של
שבע שנים גמרא. מה כוונת הדברים?

תשובה:

שבת קודש כנגד כל ז' ימים. כלומר מדרגה עליונה
שכוללת כל ז' ימים תחתונים.

וזהו הכוונה שנחשב כלימוד של זמן רב.

שבת קודש - דביקות

שאלה:

מה האיזון הנכון בין העמל והיגיעה לדביקות בקב"ה,
הרי מצד אחד בדביקות יש הרבה פחות השקעה וכוחות,
והרי טובה אחת בצער מאלף שלא בצער, ומאידך גיסא,
איך אדם יכול לעבוד את ה' בשמחה ובמציאות רוחנית
אמיתית אם אין לו הנאה בכך?

תשובה:

ששת ימי המעשה - עמל ויגיעה, שבת קודש –
דביקות.

שבת קודש – אלף השביעי

שאלה:

ראיתי בספר אחד (איני זוכר כעת היכן) שאלף
השביעי יהיה בחינת שבת, אלף השמיני בחינת חנוכה,
אלף התשיעי בחינת פורים, ואלף העשירי בחינת יום
הכיפורים. האם זה אמת?

תשובה:

כן. אולם בדקות, תשיעי - יום הכיפורים, עשירי - פורים.

שבת קודש – המתקה [בבחי' שבת שלום]

שאלות ותשובות

שבת קודש - מנוחת "אהבה"

המשך שאלה:

ואם יש סכנה, מה יכולים לעשות כדי להינצל?

תשובה:

לולי הארת שבת יש סכנה כנ"ל אות א', ולכך צריך לדבוק בהארת שבת, שהכל שב לשורשו באהבה. כי השופר מעורר יראה, "אם יתקע שופר בעיר והעם לא יחרדו", אבל שבת, "מנוחת אהבה", הכל שב ונח בשורשו. ובעומק בשבת השופר עצמו שב לשורש. והוא הארה עצומה ונוראה.

המשך שאלה:

האם יש עבודה מיוחדת על האדם כשאין לו את הכח של ערבוב השטן שע"י תקיעת שופר בשנה ההוא?

תשובה:

על ידי התקיעות מערבבים את השטן. כח התיקון ע"י "עירוב" ובלבול. לעומת כך בשבת קודש הוא בחינת "ישבית מדיננו", השבת השטן וביטול כוחו.

שבת קודש - תענוג

שאלה:

בדע את נפשך הרב אמר שהאהבה היא המקור לחיות האדם, ומאידך בסדרת ארבעת היסודות - יסוד המים, הרב אמר שה'תענוג' הוא המקור לחיות. מה פשרם של דברים?

תשובה:

עולם הזה, הוא עולם המידות, וראשית המידות - חסד, שפנימיותו אהבה, כמ"ש "כי אמרתי עולם חסד יבנה". ולכך, עיקר החיות בעולם הזה - אהבה.

אולם, עולם הבא עיקרו גילוי פנימיות הרצון - תענוג. ומעין כך בשבת קודש שהיא מעין עוה"ב, נאמר "וקראת לשבת ענג". והרי שבחיצוניות, אהבה מקור החיות, אולם בפנימיות הנעלמת ונגלית מעט, מקור החיות תענוג.

שבת קודש - שונות

כיצד להתרומם ולנצל את יום השבת קודש

שאלה:

כיצד ניתן באמת להתרומם ביום שבת ולנצל אותו כראוי?

תשובה:

נצרך חיבור עצמי לשבת. כדאי ללמוד את הספר שבת

פרט לשבת ששמחתו בידי שמים. ועיין עוד בשיטמ"ק כתובות (ז, ע"א) לגבי שאין נושאים בשבת, שאין מערבים שמחה בשמחה. ועיין ספר המנהיג (שבת, סימן א). ואבודרהם (סדר תפלות) שכתב ז"ל, וגם השבתות נקראו ימי שמחה כדאיתא בספרי, כנ"ל. ועיין פרי צדיק (חקת, יד) שאין מצוה של שמחה, אולם נמצא מעצמו בשמחה. וזהו בחינת "שמחתו בידי שמים", כנ"ל. אולם הבה"ג מנה שמחת שבת כמצוה. ועיין ספר המצות לרס"ג (מנין עשה, סימן נט) בביאור עליו ממהר"י פרלא. ועיין עוד פחד יצחק (שבת, מאמר ג). ותורה תמימה (בראשית, כז, ד, בביאורים).

אולם, דין חידוש תורה בשבת, אינו רק מדין שמחה, אלא כי שבת מקור הברכה, שורש כח החידוש. ולכך שווים אלף פעמים יותר בחינת אֶלֶף, התחלה, ודו"ק.

שבת קודש - בחינת 'חכמה', וכן פעולה הנפעלת ע"י שביתה

שאלה:

בראש השנה שחל בשבת שאין תוקעין שופר (כגון בשנת תשפ"א הבאה עלינו לטובה), האם יש יותר סכנה לכלל ישראל ח"ו כיון שאין לנו את הערבוב של השטן?

תשובה:

עיין בספר נחלי בינה (סימן יח - ר"ה שחל בשבת) שליקט מדברי רבותינו בענין זה של ר"ה שחל בשבת. ותמצית הדברים, שהארת שבת פועלת את הארת התקיעה מאליה, כי מה שנפעל בשבת ימי המעשה ע"י עשיה, פעולה, בשבת נפעל ע"י שביתה.

ויתר על כן, הארת שבת (לשון תשובה) גבוה יותר מהארת התקיעות (שופר בבינה, ושבת בחכמה), ולכך אין סכנה. נכון הדבר שיש מרבתינו שכתבו שאסונות היו ביותר בשנה מעין זו. ועיין אות ב'.

וכפשוטו חשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשאה, מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה. והכא אנוס בתקנת רבה. וחשיב כאילו תקע.

ספר ללימוד על קדושת השבת

שאלה:

רציתי לשאול איזה ספר הרב ממליץ ללימוד על קדושת שבת שמבאר בשפה השווה לכל נפש לקרב המושגים?

תשובה:

אפשר לנסות בספר שבת מלכתא.

שאלות ותשובות

מלכתא ודעת שבת.

תשובה:

אדם שגופו שולט בו, כאשר אין לו כח בגופו הוא נופל עוד יותר ליסוד העפר ושוקע בשינה. אולם אדם שנשמתו גלויה אצלו, אזי כאשר גופו נחלש נשמתו מתגדלת, ואזי מתוך סיבת מנוחה שאין לגוף כח לפעול, הוא יכול להגיע לסיבת מנוחה של "כאילו כל מלאכתך עשויה". אולם נדגיש שוב ונאמר, כל זאת אמור רק באדם שנשמתו שולטת בקרבו, אולם אדם שגופו שולט בקרבו - חולשת הגוף גורמת לו לירידה נוספת, לשפלות גופנית נוספת.

הרגעת הגוף החומרי - בעיקר ע"י עונג שבת קודש

שאלה:

האם זה באמת נכון שהצורך האנושי לסיפוק ועונג פנימי מתמיד הוא הצורך הבסיסי של האדם, ושזה השורש העמוק ביותר המדרבן אותנו ומחייה אותו. כוח ה'עונג' שבנפש, ובזה מתגלה ומורגש עצמיות הנפש אל המודעות שלו? אך הרי יש את הכח העליון ממנו, כח האמונה, אמונה, אם כן מהו באמת השורש העמוק של האדם? ואיך באמת האדם אמור להרגיש האדם במצב הישירות טרם ביקוש חשבונות הרבים? ממה הוא חי ושואב את החיות שלו להרגיש סיפוק מוחשי בגוף החומרי?

תשובה:

האמונה - מדרגת ידיעה. העונג - מדרגת הבחירה. הגוף החומרי - ממדרגת הבחירה. ויש להרגיעו מעט ע"י עונג גשמי, ובעיקר עונג שבת קדש.

מדוע מרגיש הארה גדולה בתפילת ערבית של מוצש"ק

שאלה:

רוצה אני לשתף את הרב בהרגשה שאני חווה כבר שנים בצאת שבת, ואיני יודע מדוע כך קורה ואשמח לדעת מה דעת הרב, מה זה יכול להיות. כל צאת שבת בפרט בתפילת ערבית אני מרגיש הארה גדולה מאוד והתלהבות מיוחדת מאוד, מה זה יכול להיות?

תשובה:

כתיב: "תוסף רוחם יגועון". והיינו שלפני שבר, גאון, מצד הקלקול. ומצד התיקון, כל אור מסתלק לשורשו מפני שנגלה אור גדול יותר, והאור התחתון חושק לעליון ונכלל בו, וזהו צורת הסתלקותו.

ולכך בצאת שב"ק יש תוסף רוחם, ביחס לנשמה יתירה.

ככל שקרוב בלידתו לשבת – יונק ממנה יותר

שאלה:

האם יש הבדל בין ילד שנולד בליל שישי לבין ילד שנולד בשישי בבוקר ומעלה?

תשובה:

ככל שקרוב לשבת, כן יונק ממנה יותר.

אימתי היגיעה והטורח מביאים לידי קדושת שבת

שאלה:

רציתי לברר דבר שהרב אמר והובא בספר בלבבי משכן אבנה על 'הכנה לשבת קודש', וזו הלשון שם: "כאשר האדם מתעייף ונחלש, הוא נח, הוא לא עושה מלאכה. מה העומק של זה? בחיצוניות זוהי תופעה ברורה מאד, כי כשאין כח לא עושים מלאכה. אבל הפנימיות של זה הוא, שכאשר האדם עושה מלאכה והוא נחלש, אז הנשמה גלויה יותר, וכתוצאה מכך שהנשמה גלויה יותר - הוא לא עושה מלאכה! הסיבה הגופנית הפשוטה היא שהאדם טרח והתעייג, וכבר אין לו כח, ולכן הוא מפסיק לעשות מלאכה. אבל כל דבר חיצוני יש לו שורש פנימי עמוק, והשורש הפנימי להעדר מלאכה באדם עייף ותש כח, הוא מחמת שכאשר הגוף נחלש אזי הנשמה נתגלתה, וכשהנשמה בגילוי, הפועל יוצא הוא - העדר מלאכה". ויש להבין לכאורה, כי המציאות אצל רוב בני האדם שככל שהאדם עייף יותר הוא נוטה יותר לבטלה ועסק בדברי חולין, ואין לו כח לעסוק בקדושה?

דעת תבונות

לט) אמרה הנשמה: זה ודאי, שההבנה תלויה רק בהבחנה, וכל הסוגים ומיניהם צריך להבדילם זה מזה, כדי להבין ענינם וענין התולדות הנוולדות מהם. ואף על פי שהמחשבה העליונה אין דרכה כדרכי בני אדם, עד שהיו שייכים בה החילוקים האלה, אבל אנחנו בני אדם צריכים לדרך בדרך בני אדם.

ובעומק, בעולם הזה אנו צריכים לבנות כל דבר במהלך של שלילה, ולעתיד לבוא שיהיה יום שכולו 'ארוך', אזי עיקר הגילוי יהיה מהלך של 'חיוב' [אך בעומק, גם לעתיד לבוא יחזור מהלך השלילה, על מנת להגיע למדרגה יותר גבוהה של אורך מישר, וחזור חלילה].

כלומר, שמצידו יתברך שמו הכל אחד ומאוחד, ואין לנו השגה באותה אחדות, ובערכנו שלנו נתבארו שני מהלכים שונים, וכאמור, מעמידים כל מהלך לעצמו - מהלך הבנוי ב'אורך מישר', ומהלך הבנוי באורך של שלילה.

מ) אמר השכל: יותר ממה שאמרת, אומר לך בענין זה. כי אמת הוא ודאי שהקב"ה היה יכול לברוא עולמו בדרך כל-יכלתו, בלא שנוכל להבין במעשיו,

'כללות', לא היינו יכולים להשיגה. וכעת הוא מביא דוגמאות מהי 'כללות':

לא נמשך ולא קודם,

כל דבר יש לו התחלה והימשכות, וזה 'חלקים', כי כל דבר שאני פוגש בו אני צריך לראות להיכן הוא נמשך ומהיכן הוא בא.

לא סיבה ולא מסובב;

גם זו תפיסת 'חלקים'.

הקב"ה הוא כל יכול, והוא יכל לברוא את העולם באופנים אחרים. ויתר על כן, לא רק באופנים אחרים, אלא הוא יכל לברוא צורת אדם אחרת, וכן צורת הגלגלים שונה, וכן את שאר כל הנבראים.

אולם, זהו רק 'אופן' שונה, אך כוונתו כאן היא, שהוא יכל לברוא את העולם למעלה ממדרגת 'חלוקה', אלא במדרגת 'כללות', במדרגת 'אחדות', ויתר על כן במדרגת 'אחד'. זהו לשונו כאן: היה יכול לברוא עולמו בדרך כל-יכלתו, ואם זה היה בכל יכלתו בלא שנוכל להבין במעשיו, כי אנחנו תופסים רק 'נפרדות', 'חלקים', ואם הוא היה בורא את הבריאה באופן של

ואם היה בוראו כך, היה סותם פיהם של כל בריות, שלא יפצו פה כלל על כל מעשיו, כי לא היה אפשר לנו להבין דרכו כלל ועיקר, כי דרך כל-יכלתו אינו נתפס משכלנו, ואינו פרטיים.

וחלק של חכמה. ובחכמה עצמה, חלק של חכמה בלתי מושגת, וחלק של חכמה מושגת. ומצד כך, אם הקב"ה היה בורא את העולם באופן של אחדות, החלק של החכמה המושגת היה נעלם, והיה מתגלה החלק של החכמה הלא מושגת והאמונה, ויכול להיות שיתר על כן שלא היינו רואים אפילו שזהו דבר חכמה, כי מהחכמה המושגת אנו מכירים שיש חכמה בלתי מושגת, אבל אם לא היה חכמה מושגת, הכל היה הופך בערכנו להיות אמונה, ובאמונה נאמר שאין מה לדבר, בבחינת "על כן יהיו דברייך

בעשרה מאמרות נברא העולם, כמו שהוא יאמר להלן, והוא יכל לברוא את הנבראים במאמר אחד, ואם הוא היה בורא את הנבראים במאמר אחד, אין הפה יכול לדבר, והטעם, כי הנבראים לא יכולים לדבר בדבר שהוא אחדות, אלא רק בדבר שהוא פירוד.

אם כן, הקב"ה יכל לברוא אדם שהוא בבחינת 'פירוד', ותפיסת הכל היתה 'אחדות', 'אחד', ואזי האדם לא היה משיג כלום.

הזכרנו לעיל שיש לנו שני חלקים, חלק של אמונה,

^א [ובמאמר המוסגר, אם הוא היה בורא את הבריאה באופן של כללות, גם אנחנו היינו 'כללות', כלומר אבל אם אנו היינו תפיסת הפרטות ושאר כל הנבראים היו בתפיסת כללות, לא

מועטים כי ה' בשמים ואתה על הארץ", אם הכל היה מדרגה שכולה בלתי מושגת היה הופך להיות הכל

אבל מפני שרצה הרצון העליון שיוכלו בני אדם להבין קצת מדרכיו ופעולותיו, ואדרבא, רצה שיהיו משתדלים על זה ורודפים אחרי זה מאד, על כן בחר להיות פועל אדרבה בדרך בני אדם, פירוש: בסדר מושג ומובן.

מציאותו ית"ש שלימה וכולו אחדות, מהי דרך בני אדם - פירוש בסדר מושג ומובן. כלומר, הדרגה, חלקים, ולא 'כללות'. מהמקום הזה נאמר בלשון הגמרא פעמים רבות, 'דיברה תורה כלשון בני אדם', כלומר, התורה בשורשה היא חד עמו ית', אחדות אחת מוחלטת, בהתלבשותה היא משתלשלת ומתגלה כהתפרטות, כחלקים. זה נקרא 'פועל בדרך בני אדם', וזה נקרא 'דיברה תורה בדרך בני אדם', תפיסת 'חלקים'.

והכלל הוא - שרצה לפעול פעולותיו לפי ערך הנבראים, לא לפי ערכו, על כן נתן לנו מקום להתבונן בהם,

כי לפיו ית"ש, הוא היה בורא את הבריאה באופן של כללות, בבחינת 'במאמר אחד יכל להיבראות', על כן נתן לנו מקום להתבונן בהם, וברא אותם בעשרה מאמרים, שזה

ולמהבין לפחות מעט מזער, אם לא כביר,

הנבראים כולם. הבריאה בנויה באופן של אחד למעלה, שהולך ומתפרט ומתפרט, וכל מדרגה היא יותר מפורטת מהמדרגה שקדמה לה. ולכן, בערך לכל מדרגה, המדרגה שמעליה היא אחדות והאדם אינו יכול להשיגה, אבל מי שעלה בסולם, בערכו המדרגה שבו הוא נמצא היא פרטות, והוא לא משיג את המדרגה שהיא אחדות שמעליו, וחוזר חלילה. זו צורת ההשגה של כל מהות הנבראים, זו תמונה בהירה כיצד היא צורת מהות הנבראים והשגתם בחכמתו יתברך שמו.

להבין הרבה אי אפשר, אבל מעט, זו עבודתנו. ומהיכן שורש התפיסה שאנו מבינים מעט? אותו חלק שנמצא במדרגת התפרטות - אותו אנו מבינים, אך את אותו חלק שנמצא במדרגת הכללות - אנו לא מבינים אותו.

ככל שהאדם עולה יותר בסולם, הוא מבין יותר אחדות ויותר אחדות, כי כל מדרגה עליונה ביחס לתחתונה היא אחדות. ולכן, כל מדרגה שהאדם נמצא בה, הסיבה שהוא אינו יכול להבין את המדרגה והעולם שמעליו היא, כי בערכו זה אחדות. וגם כאשר הוא יעלה למדרגה היותר עליונה, בערך למדרגה היותר עליונה ממנה, המדרגה הזו נקראת 'פרטות'. זהו ענין השגת המדרגות של כל

והראיה לדבר - מעשה בראשית ככתוב בתורתו, שהרי שם מעיד על עצמו שברא את עולמו בחילוק זמנים והבדל מאמרות ובסדר מה שרצה בו, ולא הכל בבת אחת, ולא במאמר אחד שהיה יכול להבראות

ביאור דבריו: והראיה לדבר - מעשה בראשית ככתוב בתורתו, שהרי שם מעיד על עצמו שברא את עולמו, באופן של כלל או באופן של פרט? כמבואר בדברי רבותינו, כל הנבראים נבראו ביום הראשון ולאחר מכן כל יום יום כל אחד יצא מהכח לפועל, וזהו כלל ופרט, אך גם מה שנברא ביום הראשון, האם נברא ככלל או שכל אחד כמציאות לעצמו, ומצד כך עדיין יש פרט? זהו מה שהוא ממשך ואומר: בחילוק זמנים, במדרגה של הדרגה, התפרטות, והבדל מאמרות, זה מה שהזכרנו שבמאמר אחד יכל להיבראות שזה 'כלל', ועצם כך שהוא ברא

בעשרה מאמרות זוהי התפרטות, ובסדר מה שרצה בו, יום אחרי יום, ולא הכל בבת אחת, ולא במאמר אחד שהיה יכול להבראות, כאמור, הוא יכל לברוא במאמר אחד, כלומר בדרך של כללות, הוא ברא בעשרה מאמרות בדרך של פרטות, ושורש ההתפרטות היא בחירה, צדיקים ורשעים, כדברי המשנה שהוזכרו.

דע את תורתך - חיבור לתורה

פרק יג' - שכינה בעסק התורה

רק 'על מנת'. הגאולה על ידי משה היה על מנת להוציאם ממצרים, להוציאם החוצה.

אבל הגילוי למעלה מכך הוא כשהקב"ה מתגלה בתוך ארץ מצרים, "אנכי יוצא בתוך ארץ מצרים", וזה עומק גאולה, שיש גאולה בעצם ההיות של הדבר עצמו. כאן מונח השורש של תורה שאינה יוצאה לחוץ, כאן מונח השורש הפנימי לעסק התורה. כאשר האדם עוסק בדברי תורה, הוא צריך לעסוק בהם על מנת שיתגלה העצמיות הגמורה של ההיות של עצמו.

ועל זה נאמר בעומק שיחיד שעוסק בתורה השכינה יושב ושונה כנגדו, שנא' בכל מקום שאזכיר את שמי. הוא צריך לגלות את שמו של עצמו בתורה, ואז הוא מצרף עצמו להיות של עצמו, ומכח כך להכיר איך השם שלו זה שמו של הקב"ה, בבחינת 'עתידיים צדיקים שיקראו על שם בוראם' - עומק הדבר, שיתגלה איך שהשם שלהם מגלה את שמו של הקב"ה.

האדם תחילה צריך לגלות את השם של עצמו, כי אם לא, הוא לא יכול ללמד את התורה הזו למישהו אחר. כי זה רק תורה של השם שלי, ואם זה שם של ראובן אי אפשר ללמד לשמעון. היום מה שמלמדים לתורה לאחרים, זה באופן שלא מגיעים תחילה לשם של עצמם, וזה מה שהם מלמדים לאחרים.

'כל היושב ועוסק התורה, שכינה יושבת ושונה כנגדו'. כביכול מה שהקב"ה יושב ושונה קודם שנברא העולם, זה נקרא הבחינה של תורה לעצמה. יש כאן נקודה שכאשר האדם יושב ועוסק בתורה בפנימיות, העסק של הדבר הוא לתוך ההיות של עצמו, בתוך 'עצמו' הגמור.

כמובן שיש גם את ששלב של ללמוד על מנת ללמד, אבל זה שלב שלא יכול להיות להגיע כשלב של התחלה. אם כוונת הלומד לכתחילה ללמוד רק על מנת ללמד, זה דומה לאשה שתמיד מפלת את עובריה. חז"ל אומרים שעתיד אשה שתלד בכל יום ששה בנים, אבל אם זה היה נעשה היום, היתה פולטת זרעה כל יום.

אלא יש לאדם ללמוד על מנת להגיע לגילוי העצמיות, וזה לא על מנת להוציא לחוץ. ולאחר מכן יכול להיות דילוג, של 'החכמה מאין תמצא', שהחכמה יוצא לחוץ, וזה נקרא 'חכמות בחוץ תרונה'. אבל אם התפיסה מעיקרא הוא ללמוד רק על מנת ללמד, הרי שהוא חסר בעצם ההיות של עצמו.

זה גם ההבדל בין דעת טוב לדעת רע. אם הוא לומד על מנת ללמד, זה נקרא דעת רע. אם הוא לומד על מנת ללמוד לעצמו, זה נקרא דעת טוב. עכשיו אנו נמצאים לאחר החטא ונמצאים בתפיסה של דעת רע דקלוקל, ולכן כל הלימוד הוא על מנת ללמד. אבל אם האדם לומד רק על מנת ללמד - זהו עצם מציאות הרע.

ההבדל בין תורה דבריא לתורה דאצילות

חז"ל אומרים (במסכת ברכות) 'מעצמו למד תורה', 'שתי כליותיו נעשו לו כשתי רבנים' - יש כאן תורה שלא באה באופן של 'ללמד'. משל למה הדבר דומה, למה שנאמר באליעזר שהיה 'דולה ומשקה מתורת רבו'. זה לא שרבו לימד אותו. זה כאדם שיש לו בור וכשהוא רוצה לקחת מהבור, הוא בא לבור ודולה ומשקה, אבל - רבו לא לימד אותו.

זה נקרא 'שיחתן של עבדי אבות'. ההבנה הפשוטה, שזה לא כתורת בנים שהאב לימד את בנו, האבות לא לימדו את עבדיהם, אלא עבדי האבות היו בבחינת דולה ומשקה, בבחינת מה שאמרו בגמרא במסכת תענית שיש מי שצריך רבו ללמד אותו ויש מי שמלמד את רבו, בבחינת "הוי צמא לכו למים".

אבל בעומק יותר, כאשר האדם לומד על מנת ללמד, תורתו מתחילה ממקום של 'לבר'. זה נקרא תורה של עולם הבריאה - הוא מראש מתחיל ללמוד דבר על מנת להוציא אותו חוצה. ואז מעיקרא, תורתו לא נקלטת במעמקי התפיסה שלו, כי כל תורתו היא רק לחוץ. תורה דבריא היא לבר, לחוץ, הוא לומד רק על מנת ללמד.

אבל התורה מעולם האצילות, שהוא מלשון אצלו, מלשון 'לוי'. שם הדבר נצמד ונשאר. בתורה של אצילות, כל מה שהוא לומד, זה מתוך עצמו.^א 'איהו וחייהו, איהו וגרמיה' - זה לא 'גרמיה' דקלקול להעצים את עצמו שהוא גרמיה דקלקול, אלא זה 'עצמו' כי זה עצם ההיות שלו.

התורה שהאדם לומד, בעומק, היא לא רק על מנת ללמד לאחרים. מי שלומד תורה רק על מנת ללמד לאחרים, בדקי דקות מונח כאן שסופו לבר לדי לקלקול כמו שנעשה לדואג ואחיתופל, שכל תורתם אינה אלא מהשפה ולחוץ. לא שכל התורה שלו נעשית כזו, אבל יש שם את שורש הקלקול שכל התורה שלהם מעיקרא הייתה רק על מנת להוציא לחוץ, ולבסוף הקלקול התגלה לחוץ.

שלימות עסק התורה - ללמוד על מנת לגלות עצם ההיות שלי

בלשון פשוטה מאד של נפש, אם אדם לומד תורה ויש לו כוונה אחרת מה לעשות עם הדברי תורה, אז הוא רוצה להוציאם לחוץ באיזה אופן. כל אדם שלומד תורה, אם יש לו איזה כוונה מה לעשות איתם - כמו שאדם ששומע דבר נפלא ומיד אומר "אה! יש לי מה לומר בשולחן שבת", הוא שומע כל דבר על מנת להוציא^ב - זה מעין הדבר שהאדם לומד תורה רק על מנת לעשות.

כשלומדים תורה רק על מנת ללמד, אז לבסוף השכינה מגיעה לגלות. זה אבחנת יציאת מצרים מכח משה רבינו, שזה שורש כל תפיסת הגלויות כולם. כי מעיקרא זה היה

^א כאשר אצילות נופל למטה, זה הופך להיות 'נאצל מן הרוח', והופך להיות לבר. ^ב וכמובן יש הרבה מדרגות בזה של מי שרוצה להוציא כל דבר לחוץ.

שולחן ערוך עם ביאור בלבבי משכן אבנה

סימן יא' - סעיף י': אם היו רחוק מהכנף מלא קשר גודל, ונתקו מחוטי הערב עד שלא נשאר בו כשיעור, כשר, כיון שהיה בו כשיעור בשעה שהטיל בו ציצית זה. הגה: ונוהגין לעשות אימרא סביב הנקב שלא ינתק שם ויהיה פחות מכשיעור, וכן עושין אימרא בשפת הבגד למטה מהאי טעמא. י"א שבתוך שדין רוחב הבגד כדין האורך, ונראין דבריהם.

בירור הלכה - סעיף י'

והנה ביסוד הדין שאזלינן בתר שעת עשיית הציצית ולא לפי השתא, יש בו כמה ביאורים.

א. כתב הרמב"ם (ציצית, פ"א, הי"ח) וז"ל, נתמעטה זוית של בגד שבין חוטי הציצית ובין סוף האריג, אפילו לא נשאר מן האריג אלא כל שהוא כשרה, וכן אם נתמעטו חוטי הציצית אפילו לא נשתייר מהן אלא כדי עניבה כשרה, עכ"ל. והרי שכלל דין נתמעט הכנף לדין גרדומי ציצית, שנחתך הציצית, והרי שס"ל שהוא "דין כללי" בציצית, שאזלינן בתר שעת העשייה, וכל שכשר בשעת העשייה סגי, אם לא נסתלק לגמרי מצבו הראשון, כגון שלא נשאר כל שהוא, או שנפסק החוט מעיקרו.

ב. כתב מהר"י אבוהב (הובא בב"י ס"ט) וז"ל, ומה שצריך שיהיה כמלא קשר גודל, לפי שלא נקרא כנף אלא בשיעור זה, ואם יש בכאן למטה משיעור זה, אינו עוד כנף, עכ"ל. וכתב הלבוש על אתר, וז"ל, שלא הקפידה תורה בהרחקה זו אלא אשעת עשייה, דכתיב ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, משמע דשעת עשייה יעשה על הכנף ואח"כ אין קפידא וכו', אבל אם מתחלה עשאן על הכנף כדיניה ואח"כ ניתקו החוטין, אמרינן שם כנף במקומו נשאר, אלא שניתקו החוטין מתחת הכנף וכשר, עכ"ל. ומבואר בדבריו שבמה שנאמר בקרא ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, יש ב' דינים, א. שיהא כנף, ב. לעשות הציצית על הכנף. והנה כאשר הורחב החור ונעשה נמוך יותר, אזי נשאר שם כנף, אלא שהציציות ירדו למטה יותר, תחת כנף. ועל דין נתינת הציציות נאמר ועשו להם ציצית על כנפי בגדיהם, היינו שיהא תחילת עשייתו על הכנף, אולם אם אח"כ נעתק מעל הכנף לתחת הכנף, כשר. אולם משמע בדבריו שאם נעקר שם הכנף עצמו פסול, דבעי כנף כל עת. ולפ"ז שנקט הכנף שקיצרו או בלה ע"י שכיבוסו וכדו', כתבו האחרונים לדמות זאת לאופן שהורחב הנקב וירדו החוטין ללמטה מג' אצבעות שפסק השו"ע שכשר. אולם לנתבאר בשיטת הלבוש, כל שנעקר שם כנף פסול, ולרמב"ם נראה שכשר. ג. כיוון שקבע הציציות על הכנף, אם נתקלקל הכנף השתא וירדו לתחת הכנף, אזלינן בתר מקום הקביעות, כי הדין שיהא מקום קביעותם על הכנף ולא תחת הכנף, וכאשר נקרע וירד לתחת הכנף, אין זה מקום קביעותו. ולפ"ז י"ל שיש לתקנו, שאם אין דעתו לתקנו נהפך למקום קביעותו, אולם דעתו לתקנו נשאר מקום קביעותו על הכנף ולא תחת הכנף.

הלכה פסוקה - סעיף י'

מקום הטלת הציצית, לא למעלה משלש אצבעות, ולא למטה מכשיעור שיש מקשר גודל עד הציפורן, ומודדין זה ביושר ולא באלכסון מן הקרן

פירוש על דרך הסוד - סעיף י'

הנה שלש לשון השו"ע - מלא קשר גודל, כשיעור שיש מקשר גודל עד הפוכן. ובלשון הרבינו צחי (צמדבר, טו, לח) כשיעור הפוכן וזכר, עד פרק הראשון, עכ"ל. והוא לשון רש"י (מנחות, מז, ע"א, ד"ה שירחיק). ורבינו גרסום (מנחות, שס) כתב וז"ל, כמלא קשר גודל - היינו קשר השני של גודל, דהיינו כאורך אצבע הגודל, והיינו צחוק ג' אצבעות דקאמר רב פפא, ואידי ואידי הוי חד שיעורא, עכ"ל. וכך הוא לשון פסקי הרי"ד (שם) קשר שני של גודל, ששיעורו שלשה אצבעות. אולם כתב צ"י צ"ס מהר"י בן חצ"י, כי יש צאורך קשר גודל יותר מז' אצבעות, ואינו עולה לג' אצבעות. ועיין מאמר מרדכי על אתר (אות י').

וכתב צ"ס הקנה, וז"ל, הציצית היא הוד אצילות הצנין ואינו אצילות הצנין, על כן תצדקה צנפי הצנין, הם ד' ספירות ת"ת נלח הוד יסוד. ותוהו שלל תרחיקו מן הכנף שני קשרים אגודל להוליאיו מן כל הכנף, וגם לא תשימו למטה ממלא קשר אגודל, כי פחות מקשר אגודל הוי קציצה, כדי להיות הציצית בכלל העשר, עכ"ל. והוצא צרקאנטי (בשלת, ד"ה ספר הבהיר). ועיין מלודות דוד לרד"צ"ו (מנוה פד).

וכתב צ"ס הכוונות (דרושי הציצית, דרוש דב, ד"ה גס ארו"ל) וז"ל, גם ארו"ל שלל יפחות מקשר גודל, והוא שיעור חצי אצבע של הגודל. וטעם הדבר, הוא צמה שהודעתין כי סדר האצבעות כך הם, גודל חסד, אצבע גבורה, אמה ת"ת, קמיצה נלח, זרת הוד. והנה כאשר החסדים נפלו ציסוד דו"א, חוזרים משם לעלות צסוד אור חוזר ממטה למעלה להגדיל את ז"א כנודע, הנה אז מסתלקת ההארה והמיתוק של הגבורות. אמנם אין הסתלקותם שוות, כי הגבורה שצגבורות חוזרת כולה ואוצרת את מיתוק שלה, ות"ת שגבורות נמתקת כולה, לפי שכשעולים החסדים מתמתקים ג' גבורות הנקראות חג"ת, ונמצא כי הת"ת שבהם ממותקת צ' פעמים כמו שיתבאר במקומו, ולכן כולו נמתק. אבל החסד שצגבורות אינו נמתק כי אם חציו, לפי שלהיותו צחינת גבורה נשאר חציו התחתון צלתי ממותק, כי הוא רחוק מן החסדים אחר שעלו למעלה ולהיותו צחינת החסד שצגבורות, וגם לפי שכבר נמתק צחילה לכן חציו העליון נמתק, ונמצא שהוא ממוצע, ולכן חציו הולכין אחר המיצוע ואין חציו משערין אלא צאמצע שהוא החסד שצגבורות, ולכן לא ירחיק אלא כמלא קשר גודל שהוא חציו של גודל, כי הגודל אין צו אלא צ' קשרים, והגודל הוא החסד שצגבורה וממוצע שצכולן. ולכן ארו"ל כי לא ירחיק מקשר גודל כלפי מעלה, ולא יקרצ כלפי מטה פחות משלש אצבעות, ואע"פ שהג' האצבעות האלו הממותקות הם נלח והוד ות"ת כנודע, והם אמה וקמיצה זרת, עכ"ז שם אצבע הוא כולל צכולן, לפי שכולן הם גבורות, והגבורות שבהם נקרא אצבע, ולכן כולם נקראות גבורות ואצבעות על שמה, עכ"ל, ועיי"ש הטעם שמודדים קשר אגודל לארכו, וג' אצבעות לרחבו.

קונטרס עתיק

עתיק - מלכות דעתיק מתלבשת בחוטם דא"א

והבן מאוד, שמדין עתיק התנועה, תנועה של שעשוע "במקומו", בחינת הדלת תיסוב על צירה, במקומה. ולכן זו תנועה של נחת, כי היא במקומה. ומכח עתיק מתגלה שכל התנועות הם במקומם, וזהו גופא השעשוע. לעומת כך מדין אריך זהו תנועה של מים, מתפשטת לתתא, ושם יש בחינת חין בחוטם.

ושורש אויר זה הנגלה בחוטם, ביאר בעמק המלך (ש"ב, פ"ג) וז"ל, סוד אויר קדמון (הנמצא בחלל הפנוי, עיי"ש בארוכה בשיטת המהר"י סרוג, היינו פנוי מהמלוש שנתקפל חציו התחתון על חציו העליון ונשאר מקום חציו התחתון אויר פנוי), וזה האויר מתפשט למטה עד חוטמא, דהיינו פרדשקא דעתיקא, עכ"ל. ונקרא פרדשקא, עמוד חלול, כמובא באהלות, פ"ו מ"ז, כמו שביארו המפרשים. ודייקא בעמוד "חלול" מתגלה האויר הנמצא בחלל הפנוי, והבן הייטב. נמצא שורש האויר אשר שם הוא מחלל הקדמון שנעתק האור שהיה שם, מכח עתיק, ונעשה אויר פנוי. והרי שגם שורש אויר זה הוא בעתיק, והבן.

והבן שעתה אין גילוי שלם למלכות דעתיק, כי היא מולבשת בחוטמא דא"א, ולכן זה מתלבש ברוח, נחת רוח כנ"ל. ולעת"ל יהא גילוי שלם, ואזי יהיה גילוי שלם של נחת רוח, והיינו רוח - תנועה, נחת, עפר, גילוי תנועה במקומו, ודוק הייטב.

ומחוטם דא"א המולבש בו מלכות דעתיק "חיי" למשיחא, וממלכות דעתיק עצמה נמשך עצם הוית מלכא משיחא, בן דוד. ומשיח בן יוסף, כל שורשו הויתו וחיותו מנוק' דפרדשקא, מן החוטם, דו"נ שבו.

בסוד ז' תיקוני גלגלתא, נתלבשה מלכות דעתיק בחוטם דא"א, וכמ"ש בעץ חיים (שער י"ג, פ"ו, מ"ק) וז"ל, המלכות מקורה (כלומר מולבשת) בחוטם, וז"ס ותהילתי אחטום לך, כי לעולם תהלה במלכות, רק שהיא המלכות דרדל"א, עכ"ל. ושם תיקון זה כמ"ש תרין נוקבין דפרדשקא, והוא חוטמא.

ואמרו (זוה"ק, ח"ב, קעו ע"ב, ספד"צ), תרין נוקבין דפרדשקא, דאתער רוחא לכולא. ואמרו (שם, ח"ג, קל, ע"ב) האי חוטמא, הוא פרדשקא דביה נשיב "רוחא" דחיי לז"א, וקרנין ליה סליחה (כמ"ש שם קעו ע"א, ארחא דנפיק תחות תרין נוקבין דפרדשקא לאעברא חובה). והוא נחת רוח, אתבסמותא דרוחא, דרוחא דנפיק מאינון נוקבי, חד רוחא נפיק לז"א, לאתערא ליה בגנתא דעדן, וחד רוחא דחיי, דביה זמין לאתערא לזמנא לבריה דדוד, למנדע חכמתא, ומההוא נוקבא אתער ונפיק רוחא ממוחא סתימאה, וזמין לאשראה על מלכא משיחא, דכתיב (ישעיה, יא, כ) ונחה עליו רוח ה' רוח חכמה ובינה רוח עצה וגבורה רוח דעת ויראת ה'. ואמרו שם, מחד נוקבא חין, ומחד נוקבא חיי דחין. (ולשיטת הגר"א בספד"צ שם, הוא שני תיקונים, יסוד ומלכות).

ואמרו (אד"ז, רפט ע"א), חוטמא, בהאי חוטמא בנוקבא דפרדשקא דביה נשיב רוחא דחיי לז"א וכו', חדו שלימא נחת רוח. והבן, שיש ב' בחינות כלליות ברוח הנגלה בחוטם. א. חין, רוח באפו. ב. נחת רוח. וכח הרוח עצמו, חין וחין דחין שורשו בא"א, בחכמה סתימאה, כמבואר שם, והוא מא"א. וכן יש בחינת נחת רוח, וכח הנחת, מנוחה, שורשו בעתיק המתלבש בחוטם דא"א, ושורש עתיק במלכות דא"ק, בחינת עפר, שורש הנחת רוח.

03.578.2270

books2270@gmail.com

רכישת ספרי הרב
ספרי אברמוביץ
משלוח ברחבי העולם



U.S.A.
SHIRAH DISTRIBUTORS
Tel. 718-871-8652

4116 16th Avenue
Brooklyn, NY 11204
sales@shirahdist.com



עץ היים

עם ביאור בלבבי משכן אבנה
שער הנסירה ♦ פרק ב'

בת, והוא שם ב"ן דידן בינה-בן-י"ה.

הוזכר הרבה שבינה היא מלשון 'בין', 'בין לבין', בבחינת 'להבחין בין יום ובין לילה'. לפי זה שם ב"ן שהוא שורש של הברורין כולם, הוא ג"כ מל' שון 'בין', שמברר 'בין' הטוב ל'בין' רע. נמצא כי שם ב"ן מצד שורשו בשם ס"ג דס"ג הוא בא לברר את הסיגים, ומצד שורשו בבינה עצמה הוא מברר בין טוב לבין רע. והם ב' הגדרות של ברורין, שעל ידן שם ב"ן מברר את כל הברורין כולם.

והרי הבנת מה הוא ב"ן ומה הוא מ"ן: כלומר שם ב"ן עצמו הוא משורש הס"ג דס"ג, והוא מברר את המ"ן ממתא לעילא.

נמצא כי שם ב"ן קיים לעולם שם, כי הוא עצמות המל' נפש שלה, אך מ"ן מתחדשים בכל זווג וזווג ומתבררין ואין מ"ן של זווג זו הוא עצמו של זווג ב' והבן זה מאד: והיינו כי החלק שהתברר בזווג זה אינו חוזר ומתברר בזווג שאחריו, אלא מבררין חלקים נוספים מדרגה אחר מדרגה. וכמו יין שסי' נון ראשון אינו סינון גמור, אלא מבררין אותו שוב ושוב ובכל פעם מתבררין סיגים אחרים, ומעלים אוכל מתוך פסולת מתתא לעילא.

אמנם כיון שאותו הב"ן הוא הנפש של המל' הוא שורש לכולם, ואם לכולם לכן נתקנו ע"י כנ"ל: כלור מר הב"ן הוא שורש של הרוח דשדי בגוה ושורש של המ"ן שעולים, והוא שורש לכל הברורין, ולא רק מצד שהוא העיקר והם טפלים אליו, אלא הוא שורש שלהם מחמת שכל הויתו אינה אלא משור' רש הס"ג, מברר את הסיגים, ומצד שורשו בבינה הוא בחינת בין לבין כנ"ל.

נחדד עוד, השורש של הרוח דשדי בגוה שהוא שם ב"ן, הוא כח המצרף של הדוכרא והנוק', בין בזו"ן בין בישסו"ת, והוא הטעם שגם כאשר אין זווג, הרוח עדיין מצרפם, והוא מעין דרשימו של זווג שנשאר ומצרפם, והוא בסוד הבחנה של 'דברים שבינו לבינה', שהרוח נמצא בין הדוכ'

ולחיות כי שם ב"ן שבמלכות הוא נקרא נפש שבה עצמה, ודאי שהוא גדול מכולם כי הוא אצילות עצמה מלך ז' לכן כל המ"ן של המלך הז' אינן נת' קנים אלא ע"י שם ב"ן הזה שהוברר מהם: כנ"ל שהוא המדרגה העליונה שיש בזווג חיזון, והוא תבונה עצמה הנקרא ז"ת דאימא שהוא שם ב"ן עצמו.

שם ב"ן כמבואר, אינו שם גמור לעצמו אלא הוא ס"ג דס"ג שירד והפך להיות שם ב"ן. והתבאר ששם ס"ג הוא מלשון סיגים, כלומר חלק היותר טוב שבס"ג נקרא ע"ב דס"ג והחלק התחתון שבו הוא ס"ג דס"ג, שבו הסיגים, והוא הפך להיות שם ב"ן.

לעניינא דידן, שם ב"ן הוא שורש מציאות הנוק', ומכוחה ועל ידה נעשה מציאות של הרוח דשדי בגוה, ומכוחו נעשה אחר כך כל הברורין שהם חלקי הס"ג דס"ג שירדו ונשברו בשבירה, ועבו דתינו היא לברר את הסיגים ולהעלותם חזרה לשורשם, בחינת בורר 'אוכל מתוך פסולת'. נמצא שכל הויתו של השם ב"ן שהוא ס"ג דס"ג, הוא שהוא עומד לברור.

כלומר פשטות דברי הרב הם ג' עניינים, מ"ן שעור' לים, רוח דשדי בגוה, ושם ב"ן, והמ"ן הם הניצור' צות שעולים ונתקן מדרגה אחר מדרגה. אולם עומק הענין הוא מכח שורש שם ב"ן מחמת שהוא ס"ג דס"ג שירד, ומצד כך כל המהות שלו הוא להעלות בחזרה מ"ן מתתא לעילא, מבי"ע שהוא מקום השבירה לשורשם לאצילות, ותחילה יורד, ואח"כ חוזר לעולה.

ביתר דקות, כנודע דברי הזוהר, 'בינה' היא מלשון בן-י"ה, בהבחנה פשוטה הוא ז"א שהוא בן י"ה, בן דאו"א שהם י"ה. והנה התבאר שרוחא דשדי בגוה הוא אמנם שם ב"ן ששייך לנוק' אך הוא מן הזכרים ולא מן הנקבות, וכפי שהתבאר לעיל ששורשו בעטרת היסוד, ולכן נקרא שם ב"ן ולא

^א כלומר כל ב"ן דכל מדרגה לעולם שייך למדרגת הנוק', כי כל עטרת היסוד דכל עולם ועולם, הוא שייך לנוק' הכללית.

לנוק', חנינת 'בין לבין' כנ"ל.

אח"כ עובר דרך האח הגדול¹.

לכן הוא נותן חלק ממנה בכל נפש ונפש לשמרה בסוד כיבוד או"א ואח הגדול: עד השתא התבאר בדברי הרב שמכח השם ב"ן נעשים כל הבירורין כולם, מעתה הוא מבאר גם את הבירור של החלק של הזכר בכל ולד שנולד.

והיינו דמצד האם שהיא בחינת הנפש בחינת שם ב"ן, לכן היא נותנת מחלקי 'נפשה' בכל ולד וולד, ונמצא ששם ב"ן הוא לא רק נפשה שלה, אלא הוא החלק של הנפש הניתן בכל ולד וולד, והיינו כי שם ב"ן כאשר הוא מברר כל הבירורין, שזה כל הוייתו שאין לו הויה עצמית לעצמו, אלא גנוז בו חלקי הולד שנבררו, מעצמות השם ב"ן.

כלומר בכל ולד שנולד, הרי נעשה זווג ע"י מ"ן מתתא לעילא וע"י מ"ד מלעילא לתתא, נמצא שבכל ולד מצורף מאלו ואלו יחד, והיינו כי מצד הנוק' הם החלקים שביררה מהעולם התחתון, ומצד המ"ד הוא החלק של העולם העליון בולד.

ועכ"ז (נ"א ועד"ז) יש בז"א ב"ן אחר שהוא מה שבי"ר משה מלכים לעצמו ונקרא נפש שלו והוא אב לכל שארית ו' מלכים שלא הובררו וע"י מתבררין ונקרא מ"ד: והיינו דאמנם הז"א הוא שם מ"ה, אך בפרטות יש את שם ב"ן דיליה, וממנו נבררין הו' מלכים, ומהנוק' נברר המלך הז'. והיינו דבכללות המ"ן הם מתתא לעילא והמ"ד הם מלעילא לתתא, אמנם הבירורין של הו' מלכים הם נקראים מ"ד, והיינו שבמ"ן עצמו יש בהם מ"ד ומ"ן, מ"ן 'דמ"ן' הוא חלק הבירורין של הנוק' של המלך הז', ומ"ד דמ"ן הם הבירורין של הדוכ', אך שניהם מתתא לעילא.

כי לעולם אין הארה עולה מעולם התחתון שלא יורד כנגדה הארה מעולם העליון, וכל ולד שנולד יש בו ב' חלקים, הבירורין שלו שעולים מתתא לעילא בסוד שם ב"ן, ומלעילא לתתא יורד בסוד שם מ"ה ויחד עמו ט"ס דב"ן הם החלק החדש שלו.

וגם הוא נותן חלק מההיא רוחא דיליה לכל הרוחות: כלומר כמו שהנוק' נותנת מ'נפשה' לכל אחד ואחד, כי היא במדרגת 'נפש', ז"א נותן מ'רוח' שלו לכל אחד ואחד, מצד שהוא מדרגת 'רוח', והבן.

ובהגדרה כוללת, כבר התבאר שיש נשמות חדשות ויש נשמות שחוזרים בגלגול, אולם בעומק בכל ולד שנולד יש את ב' החלקים, הנשמה החדשה הוא החלק שבא מלעילא לתתא, והגלגול הוא מה שנברר ועולה מתתא לעילא, וכמובן בכל ולד יש יחסיות של החלקים בניהם, יש שעיקרו הוא בחינת גלגול ויש שעיקרו הוא נשמה חדשה, והבן.

והוא סוד כיבוד אב ואם, שאינו רק מכבד את אביו ואימו כפשוטו כמבואר בגמ' בקידושין², אלא הוא מכבד את כח אביו ואימו הנמצא בתוכו, שהם חלקי נפשו ורוחו, החלק של אביו שהוא הרוח והחלק של אימו שהוא נפשו. והוא סוד מצות כי בוד אב ואם לאחר מותם, דכפשוטו היינו כי שייך כיבוד גם לאחר מותם, אך בעומק היינו כי חלקם שניתנו לו עדיין נמצאים בתוכו, ולכן עדיין שייך לכבדם מצד הבן.

והוא כדוגמת ענין 'שנה' וענין 'חודשי השנה', כי שנה היינו שנת חמה, ומדין חודשים הוא מצד הלבנה, שמתחדשת בכל חודש, והיינו כי בכל שנה יש בחינת שנה ובחינת חודשים, בחינת שנה הוא מלשון 'שנה עליו הכתוב', כלומר דבר ישן שחוזר על עצמו ואינו חדש, ובחינת חודש מלשון חידוש, והוא סוד עולם שנה נפש, וכמו שב'שנה' יש ב' החלקים ישן וחדש, הכא נמי בבחינת 'נפש' את ב' החלקים ישן מתתא לעילא בבחינת גלגול, וחדש מלעילא לתתא בחינת נשמה חדשה.

ולפ"ז גם כשמכבדם בחייהם אינו רק מצד שהם קיימים ומצווה לכבדם מצד עצמם, אלא הוא מחמת חלקי אביו ואימו הגנוזים בתוכו. והוא הטעם שכל מעשה טוב שאדם עושה הוא מועיל לאביו ואימו, בין אם הוא מכוון לכך ובין אם לא,

והיינו כי בכל ולד יש את החלק של הזכר והחלק של הנקבה, והיינו חלק מעצמות האב והאם, ולכן יש מצות כיבוד אב ואם, ומ'את' למדנו לרבות את האח הגדול, והיינו כי שפע הוולדות הנולדים

² כדברי האבן עזרא הידועים, פרשת בא, יב, ב.

¹ וכנודע יש פלוגתא בראשונים האם התרבה אח הבכור גדול האחים דייקא או כל אח גדול מזה שבא אחריו, ובעומק הם ב' מהלכים או שהשפע יורד מצד האח הגדול והוא השורש של כולם או שהשפע עובר ויורד דרך כל האחים בזה אחר זה מהגדול לקטן.

⁷ מדף כט ואילך.

וכל ד' בחי' אלו מתחברות בנוקבא: והיינו כי הנוק' בא היא הכלי המקבלם, שהוא נקודת ציון, שהוא יסוד דנוק'.

ומצטייר בסוד זכר ונקבה כל א' מ"ה וב"ן: והיינו כפי שהתבאר הרבה שאין לך כל פרצוף שאין בו הרכבה של מ"ה וב"ן, והוא שורש מעשה מרכ' בה, כי מעשה מרכבה הוא נמצא מעתיק ולתתא, שמשם תחילת ההרכבה של חלקי המ"ה וחלקי הב"ן שכל פרצוף לקח לעצמו, כמבואר משער עתיק ואילך.

ונחזור לענין כי עוד יש מ"ן עצמם שהם בחיצונית וזה שם ב"ן בציור כל ה' מהם צורת י"ד והם ה' ידות: הוא אחד האופנים שמציירין אות ה', הוא י' וד', והם ה' פעמ' צורות של י"ד, כנגד ה' אצבעות כדלהלן, נמצא שהם ה' ידות. והיינו בבחינת יד לקבלה, בחינת נוק', בחינת כלי המקבל, והיינו כי יש גם יד בבחינת דוכ', והיינו כי יד לקבלה הוא בחינת 'כף היד' שהוא בחינת 'מקבל', לעומת כך יד דדוכ' הוא בחינת 'ידא אריכתא', בסוד 'ותשלח את אמתה' שנתארכה אמות הרבה, בחינת 'אמה', והיינו דמצד הבחנת יד דדוכ' הוא תפיסת אורך היד, והוא תפיסת אמה מצומצמת המבואר בגמ' שהיא אמה בת ה' טפחים, שהיא אמה בלי כף היד, דוכ' בלי בחינת הנוק' שביד'.

זולת ג' וויז הנ"ל: הוא המ"ן שנתבאר בסוד ע' שהם ג' ווי"ן שהם גימ' ח"י ויחד עם שם ב"ן עולים גימט' ע', והוא סוד ע' שבשמע.

והם ה' ידות ה' אותיות מנצפ"ך כי הם ה' אצבעות וכל אצבע כלול מכל ה"ד הרי הם ה' ידות: כלומר מאידך גם בכף היד מתגלה בחינת דוכ', והיינו באצבעות, כלומר האצבעות הם מגלים מציאות של ידא אריכתא בכף היד עצמו, כי בכל אצבע מתפשט כף היד, וא"כ מתגלה בחינת דוכ' ב'כף היד' ולא רק 'באמה', והוא מש"כ הרי הם ה' ידות, כלומר הארכה של כף היד, שמכף יד אחת נעשה ה' ידות, ודו"ק.

אך שרשם יד א' שמאל לבד כנודע: כלומר אע"פ שה' ידות הם בתפיסת ידא אריכתא שהוא בחי' נת יד ימין, מ"מ שורשם יד שמאל, כי מנצפ"ך

והיינו כי הוא מצד המציאות שחלקיהם נמצאים בתוכו שהם מזדככין, ומכח זה הוא פועל ומשפיע עליהם עצמן, והבן.

ואמנם בירורי מלכים שלו הם ע"ב ס"ג מ"ה זכרים אלא שהם כולם שם ב"ן הכולל ונמצאו כולם בחי' ב"ן: כנ"ל דלא מיירי בשם ע"ב ס"ג מ"ה הכולל, אלא ע"ב ס"ג מ"ה דשם ב"ן, ולכן כתב הרב ונמ' צאו כולם בחינת ב"ן.

אלו גבורות ב"ן זכרים ונקרא חסדים, ואלו גבורות ב"ן נקבות ונקרא גבורות: והיינו בערך לגבורות דשם ב"ן שהם נקבות, גבורות ב"ן הזכרים הם נקראים חסדים. והיינו כי יש חסדים גמורים ויש גבורות גמורות, וגבורות וחסדים דב"ן דמ"ה הם גבורות ממותקות, ולכן נקרים חסדים בערך לג' בורות דנוק'.

וכל אלו נתקנו ע"י טפת ה"ח וה"ג משם מ"ה החדש ואלו יורדין מלמעלה מהמוחין דזו"ן עד יסודותיהן: כלומר מלבד מה שהתבאר שמצד הדוכ' עולה מ"ד (דמ"ן) מתתא לעילא שהם הבירורין של הדוכ' כנ"ל, יש בכל ולד הארה מלעילא לתתא, והם מסוד מ"ה החדש, והוא מה שעולים מ"ן עד ריש כל דרגין ומעוררין זווג ע"ב וס"ג דא"ק להוריד הארה משם מ"ה החדש לתתא.

וה"ח וה"ג של ב"ן הם העולין לקבלם: והם מ"ד ומ"ן דשם ב"ן שעולים, ה"ח הם מ"ד מצד הדוכ' שעולים מתתא לעילא, וה"ג הם מ"ן מצד הנוק' שעולים יחד עם מתתא לעילא, ושניהם עולים לקבל את המ"ד הגמורים בסוד שם מ"ה החדש, והבן.

ובעומק כמו שמ"ן מתחלקים לדוכ' ונוק' שהם מ"ה וב"ן דב"ן ושניהן עולים מתתא לעילא כמ' בואר, הכא נמי מלעילא לתתא, כי הרי יחד עם מ"ה החדש ירדו גם ט"ס דב"ן של המלכים כי המלכים יצאו רק נקודות שהם המלכויות שלהם, ונמצא שט"ס דב"ן הם בסוד מ"ן מלעילא לתתא, והיינו בערכין למ"ה החדש שהם בסוד מ"ד הג' מורים, כי מ"ה הוא מ"ה דמ"ה וט"ס דב"ן הם מ"ה דב"ן או ב"ן דמ"ה, והבן.

^ה ועיין ביפ"ש שביאר כי הזכר הוא מ"ה דמ"ה וממ"ה דב"ן, והנוקבא מב"ן דמ"ה ומב"ן דב"ן, וכבר הוזכרו בכמה מקומות בענין סוד ההחלפה מה קיבלו בתחילה ומה הוחלף והוא פלוגתא בין דברי היפ"ש להרש"ש, ואכמ"ל.
^י ואינו מדין מצומצם, אלא הוא דוכ' בלא נוק', ואמנם אזי הוא דוכ' מצומצם כי נחסר לו נוק', אך מאידך אינו מצומצם כלל כי יש לו

והנה דנו המפרשים היאך המלכות מתבררת מתוך מציאות הבריאה הרי היא נמצאת למעלה באצי-לות, אלא שהיא יורדת בסוד נקודה לתתא.

אלא אמנם התבאר שכח העלאה שיש בשם ב"ן הוא משום היותו משורש שם ס"ג, ומכח שורשו שבס"ג דס"ג הוא מעלה את הסיגים שנבררו, אולם בעומק שורש שם ב"ן הוא למעלה בעתיק, שהוא שם ב"ן דא"ק שהוא ראשית עולם האצילות, ועתיק הוא זה שיורד לראשית עולם הבריאה דהיינו ב"ש תחת-נים דנו"ה דיליה בסוד דדי בהמה, ועי"ז יונקים כל הפרצופים ועולים למעלה בעולם האצילות, והוא השורש הפנימי שנעשה כל הבירורים ע"י שם ב"ן וכן כל העליות כולן.

ובפרטות שורש רוחא דשדי בגוה בעתיק, דהרי פרצוף הכתר נחלק לעתיק ואריך, וכתר הוא קו האמצע שהוא רוח, מצד אריך הוא מים שברוח שמ-תפשט לתתא, ומצד עתיק הוא אש שברוח שעולה מתתא לעילא, והוא שורש רוחא דשדי בגוה שהם גבורות, משורש עתיק שהוא בחינת גבורות שעו-לים מתתא לעילא. ובסוף ימות עולם כאשר יוברר כל מעשה בראשית שהוא יום הדין הגדול והנורא אז יהיה בירור גמור של כל מה שעלה מתתא לעי-לא, ועתיק יחזור ויעלה הכל לא"ק, ולאח"פ דא"ק, ולשערות, ונכלל הכל חזרה באור א"ס.

ומאלו נמשכין אל המלכות בעת היניקה לצורך המו-חין דאלקים: דייקא בעת היניקה מצד שם ב"ן שהוא משורש עתיק שיורד בסוד דדי בהמה כדי שהפר-צופים ינקו ויעלו, זהו המדרגה העליונה המתגלה ע"י שם ב"ן.

הם בחינת גבורות, והיינו כי מאידך ע"י האצבעות היד דייקא נעשה כלי, כי כף היד לבד הם סוד כלי פשוט בלי בית קיבול, אך ע"י האצבעות נעשה כף היד כלי בית קיבול גמור.

אולם בכללות יד ימין היא בחינת ידא אריכתא בחינת דוכ' לעומת יד שמאל שהיא בחינת יד לקב-לה, וכמו שאמרו חז"ל 'שמאל דוחה וימין מקרבת', שמאל מצמצמת ודוחה לעומת יד ימין שמתפשטת לאחרים, והבן.

מעתה נבאר ענין שה' ידות הם אותיות מנצפ"ך, והיינו מצד שהם אותיות 'סופיות', ומצד כך האצ-בעות הם חלק מכף היד מצד שהאצבעות הם 'סוף' היד, וזו הבחנה של הנוק' שהיא בחינת גבול, אולם מאידך יש הבחנה נוספת מצד הדוכ', והיינו כפי שמבואר בגמ' דאותיות מנצפ"ך צופים אמרום, והיינו דמנצפ"ך הוא מלשון מן-צף-פך, כלומר האותיות צפות ועולות, כלומר מתפשטות וצפות ולא שוקעות, והוא שורש של הידא אריכתא הנ"ל שמתפשט בסופו, בחינת דוכ'. והוא ענין אותיות מנצפ"ך שמתגלה על ידן 'אריכות' לאותיות הפ-שוטות ע"י האותיות הסופיות ש'מאריכות' אותן, ורמוזים באותיות מן-צף מן מנצפ"ך, אולם מנצפ"ך הפשוטות הם בחינת הנוק', ורמוזות בפ"ך-כ"ף, דמנצפ"ך, כף היד, בלא התפשטות, והבן.

והבן זה מאד כי כל מ"ן חיצונית שמתבררין בכל פעם כולם הם בחי' ב"ן זה דציור ובחינותיו הם מתבררין תמיד, ובחי' שם ב"ן פשוט עם הג' ויין הם רוחא אשר הוא המעלה תמיד אותן: והיינו שהם ב' חלקים, הבי-רור שנעשה ע"י שם ב"ן בכל ציור ה' הנ"ל, והעלאה למלכות ע"י שם ב"ן פשוט בסוד ג' ווי"ן.

וכפי שהתבאר ששורש שם ב"ן עצמו שהוא ס"ג דס"ג שירד להיות שם ב"ן, שהוא בחינת סיגים, ולכן נצרך מציאות של בירור בבחינת 'בין לבין', ובכל פרט שמתברר מאיר בו הארה של עצמות שם ב"ן זה, וכמו שבן הנולד מקבל עצמות אביו ואמו, הכא נמי בכל בירור ובירור מאיר בו הארה של שם ב"ן עצמו, והוא סוד מה 'שעיקר' תולדותיהן של צדיקים מעשים טובים, כלומר המעשים הטובים הם מעין בנים, שיש בהם עצמות האב והאם.

ידא אריכתא.

¹ הוזכר ענין זה גם בענין חנוכה ע"ש.

«« חדש
● ● ● ● ● ●

בקרוב!
280 עמודים
19 פרקים

**דע את
חלקך
ותן חלקנו**



הדפסות חוזרות בחנויות הספרים

בחניות בארץ

עמודים 336
פרקים 18

פני הלב

עולמה הפנימי
של אישה בימינו



ארבע נסודות

מאמרים



שיחת חברים חלק ב' פתח כניסה לעולמינו הפנימי

כשהתקרב התאריך של המעבר, התחלתי להפנים שלא ככה בנויים החיים! א"א תמיד לחיות עם חלומות ורודים... או שאני זורק את עצמי ברצינות לתוך המעבר ומבצע אותו "עד הסוף", או שיבוא היום שתסתיים השכירות שלי בדירה הישנה ועדיין לא תהיה לי דירה להיכנס אליה...

צבי: ומה באמת עשית?

יעקב: הפשלתי שרוולים, ואכן היה לי חודש עמוס בטירדות, רצתי מפה לשם ומשם לפה, אבל בסוף, נכנסתי לשכונה החדשה ולאט לאט חזרו חיי ל-הייתי אומר אפילו יותר רוגע מלפני המעבר... נראה לי שזה בהחלט היה שווה, אבל אם לא הייתי נכנס למעבר עד הסוף, לא נראה לי שזה היה קורה... לא כל דבר בחיים אפשר לעשות רק בין הסדרים הקבועים ובין החברותות הקבועות. עכ"פ לא בחיים שלי...

צבי: אה"נ... ה' ברא אנשים שונים, במצבים שונים, וזה נכון שלפעמים מה שנדרש מהאדם הוא כן להיכנס למצב מסובך, אפילו שזה יטריד אותו. אבל צריכים לדעת שזה תלוי בהרבה שיקולים... למשל, זה תלוי כמה אמונה ובטחון יש לו. ככל שיש לו יותר בטחון, הוא פחות חייב להשתדל בצורה שתטריד אותו מעבודתו הפנימית. זה גם תלוי כמה זמן הוא משער שייקח לו לעבור את הטירדה ולחזור לעולמו הפנימי, כי אם הוא בכלל לא יודע מתי ואיך הוא יחזור, כמעט אפשר להגיד שאסור לו לצאת...

מצד שני, בכדי לשקול נכון מתי לא כדאי להיכנס למצב מטריד, אנחנו צריכים

לחץ יותר נקודתי. לכל אדם יש מצבי לחץ נקודתיים, אבל אם אחרי שהמצב חולף הלחץ עובר, אז זה עדיין רק נושא נקודתי... אנחנו מדברים עכשיו יותר על מי שכל סדר היום הכללי שלו הוא מרדף של טירדות, מה שגורם שכל מהלך החיים שלו הוא של חיי לחץ...

יעקב: הבנתי. אז לא נראה לי שאני ממש שם... אבל עדיין, זה קצת תלוי מתי... אולי זה לא משתנה ממש כל יום, אבל נראה לי שזה בטח משתנה מתקופה לתקופה... בוא נגיד עכשיו, בדיוק עכשיו באמת יש לי הרבה לחץ, יש לי ילד אחד שקצת קשה לו בחידור, ואז הוא חוזר הביתה לא רגוע וזה מאוד קשה לאשתי, ובדיוק עכשיו יש גם הרבה לחץ לאשתי כי היא עברה למקום עבודה חדש ועדיין מתאקלמת אליו, ועל גבי אלו יש עוד כמה טירדות ודאגות מבית ומחוץ... לא חסרים דברים שיכולים להטריד... בקיצור, המצב שתיארת של "מרדף הטירדות" הוא מצב מוכר לי מאוד, למרות שלא נראה לי שהייתי מגדיר כך את חיי באופן כללי...

צבי: מובן מאוד. אז בוא נדבר לרגע על מצב כזה - איך מתמודדים מול תקופה כזאת של עומס טירדות? איך נוכל לשמור על יישוב הדעת במצבים כאלו?

יעקב: ממבט הריאלי שלי לא נראה לי שיש כ"כ מה לעשות, אלא לדעת ש"גם זה יעבור"... זה מזכיר לי פעם שעברתי דירה משכונה לשכונה. בהתחלה אמרתי שאעשה את זה ברוגע, אארוז כל יום קצת, אעשה את הדברים באופן מסודר... ולמעשה,

רקע: בשלב הזה, יעקב וצבי הם באמצע לברר איך לבצע את השלב הראשון של כניסה לתוך עולמם הפנימי, שהוא לבנות סדר חיים מאוזן, רגוע, ועדין. המפריע העיקרי שהוזכר עד עכשיו הוא טירדות החיים המעשיים, ושבווע שעבר התברר שיש שתי מדריגות של טירדות. יש רמה נמוכה של טירדות שאז הן אינן מונעות מן האדם את היישוב הדעת הבסיסי שלו, ולענייננו זה נקרא מצב תקין. ויש רמה גבוהה יותר של טירדות, שאז האדם חי כל חייו במרדף מטירדה לטירדה, וזו סתירה מוחלטת לכניסה לתוך העולם הפנימי...

יעקב: החילוק הזה שעשית שבוע שעבר בין שני מצבי הטירדות נראה לי כחילוק יסודי מאוד, וכל השבוע ניסיתי לשים לב ולהבין איפה ביניהם אני נמצא...

צבי: ומה יצא - הגעת למסקנה, או אתה עדיין מסתפק איפה אתה?

יעקב: לא יודע... נראה לי שרוב הזמן יש לי יישוב דעת בסיסי, אבל ודאי שישנם זמנים יותר לחוצים שאני מאבד את זה... זה תלוי כל יום במצב שלו. בוא נגיד אם יש יום אחד שאני צריך להיות בבית, אז זה תלוי מה המצב. אם הילדים הם יחסית רגועים, זה בסדר, אבל אם כולם עצבניים ורבים אחד עם השני כל היום, זה כבר יותר מלחיץ...

צבי: כמובן... אבל אתה מדבר עכשיו על

צב"י: כן...

אז השלב הראשון שנציע לאדם שמוצא את עצמו תחת עומס של טירדות, הוא לבצע תרגיל כדלהלן. כל אדם, גם אדם טרוד מאוד, יש לו לפחות כמה דקות ביום לעצמו. ואם גם זה אין לו, אז שייקח אותם, כי הפסקה קטנה ממרדף טירדותיו רק תעזור לו גם לבצע אותם, אפילו בטווח הקצר... אז שהאדם ישב עם עצמו כמה דקות, עם דף ועט, ופשוט ינסה לרשום לעצמו את כל מה שמטריד אותו. וככה יתרגל, יום אחר יום, לשבת כל יום לכמה דקות, בשקט, ולרשום - אני חייב לעשות כך, וכך, וכך, וכו'... וככה הוא יתחיל בשלב הראשון, עד שירגיש שמה שכתוב בדף הוא באמת ממצה את כל מה שמטריד אותו.

אז, בשלב הבא, הוא יתחיל לכתוב ליד כל דבר כמה הוא דחוף, וכמה הוא חשוב. אלו הם שני מדדים: יש דבר שמאוד מלחיץ כי הוא חייב להיבצע בשעתיים הקרובים, ויש דבר שיכול לחכות עוד שבועיים. אבל לפעמים מה שלחוץ מבחינת הזמן איננו כ"כ מוכרח, כי בסך הכל ניתן לוותר עליו לגמרי, משא"כ הדבר הפחות "דחוף" מבחינת הזמן, הוא הרבה יותר חשוב שזה יקרה. ואגב, הרבה פעמים מה שקורה אצל מי שחי ב"מרדף", זה שהדברים החשובים ה"לא דחופים" נדחים שוב ושוב בגלל דברים פחות משמעותיים שיותר "דחופים"...

יעקב: זה נשמע כדבר שייקח קצת זמן... וזו כל הבעיה, שאין לי כרגע הרבה זמן..

צב"י: אז תעשה לפחות קצת. בינתיים תעשה רק את השלב הראשון, ותראה שזה כבר יתחיל להרגיע אותך קצת. אם אחרי שאתה כותב רשימה של כל מה שמטריד אותך אתה לא מרגיש טיפה יותר רגוע, לדעתי זה סימן שיש עוד דברים שעוד לא כתבת. הרבה פעמים, עצם זה שאתה רואה רשימה שלימה של כל מה שמטריד אותך, ואתה רואה שיש בו סך הכל כמות מוגדרת של מטלות, זה נותן תקווה ורוגע מסויים שסוף סוף יש קצה למנהרה...

מההרגלים שלו, מצורת הלבוש שלו, ואולי גם מעבודתו וממקום מגוריו... ממש גר שנתגייר כקטן שנולד דמי! היש סיכוי לעשות מהפך כזה ולהישאר עם יישוב הדעת?!

צב"י: שאלה טובה מאוד. מצד אחד, המציאות הפשוטה היא שאי אפשר

מקורות ומקבילות

ההתמודדות עם מצבים של ריבוי טירדות – הכרה עצמית והעצמת הנפש פרק טו.

זהירות הנצרכת לפני ביצוע שינויים קיצוניים – תיקון כח הריכוז פרק טו.

איך למצוא מה מטריד אותנו – תיקון כח הריכוז פרק ד', עמ' 99-103.

לעשות שינויים דרמטיים כאלו ולהישאר עם יישוב הדעת, אבל מצד שני לכאורה זה מה שמתבקש ממנו... אז זה מה שאתה שואל - איך האדם אמור לשמור על היישוב הדעת שלו, גם כשהוא נמצא במצב שלכאורה מפקיע ממנו את היישוב הדעת?

אז לפני שאתקדם לנסות להשיב על השאלה, רק אדגיש פעם אחרונה - השלב הראשון לפני שאדם נכנס למצב שיעמים עליו טירדות גדולות זה תמיד לבדוק טוב טוב בכל מקרה לגופו, האם זה באמת רצון ה' הוא שהוא ייכנס למצב הזה, ועד כמה להיכנס. כי במקום שזה באמת יטריד אותו עד כדי כך, ע"פ רוב באמת אין זה הדבר הנכון להיכנס לכתחילה למצב כזה, אא"כ באמת אין ברירה אחרת. אבל עכשיו נדבר על מצב שהוכרע שאכן זה מה שהוא צריך לעשות...

יעקב: ולכאורה הוא הדין באדם שכבר נכנס למצב של ריבוי טירדות, ועכשיו הוא מתמודד עם הטירדות וכבר איננו יכול לפרוק אותם מעליו...

תמיד לשקול גם את הצד השני: כמה האדם ייטרד בסוף אם הוא לא יעשה את מה שהוא רוצה לעשות. וזו נקודה חשובה מאוד... אנחנו רגילים לחשוב שהטירדות שלנו נובעים מריבוי העשייה שלנו, אבל האמת הוא שהרבה מאוד מהטירדות שלנו נובעות דווקא מהדברים שהיינו צריכים לעשות ולא עשינו, מכח העצלות! למשל, אם אדם לא עושה את הקניות שלו מתי שצריך, באופן מסודר, אז ברור שהוא יהיה מוטרד בשנייה האחרונה כשחסר לו משהו קריטי בבית... ויש הרבה מאוד דוגמאות על זו הדרך, אם זו נזילה שהוא לא טיפל בה עד ש"פתאום" יש לו בעיה גדולה, או חשבון חשמל שלא שילם עד ש"פתאום" ניתקו לו את החמשל... עכ"פ, הרבה פעמים יש פחות טירדה ב"טווח הארוך" אם אדם מבצע את מה שמוטל עליו באופן אחראי ומסודר, יותר מאם הוא מנסה להתחמק מלעשות את מה שמוטל עליו.

יעקב: ברור. אבל עוד פעם, לפעמים אלו הם דברים קלים יחסית לביצוע, כמו לשלם חשבון או להזמין בעל מלאכה לבית, אבל לפעמים מדובר בדברים הרבה יותר מסובכים... כמו מעבר הדירה שהזכרתי, וכן החלפת מקום עבודה, וכל כל מיני "שינויים גדולים" שאנשים עושים בחיים...

צב"י: נכון, אלו הם בהחלט נושא בפני עצמו. אבל גם שינויים כאלו, למרות שצריכים להיזהר מהם מאוד, מכיון שאכן גורמים ללא מעט טירדה, וקשה לדעת כשנכנסים אליהם איפה בדיוק הם ייגמרו... עדיין לפעמים זה מה שמתבקש מהאדם. לדוגמא קצת קיצונית לכך, תיקח בעל תשובה: מדובר בן אדם באמצע החיים שעושה מהפך שלם בכל סגנון החיים שלו, אבל הרי פשוט שזה הצעד המתבקש ממנו. ועל דרך זה, יש פעמים שגם אנחנו חשים שהעבודת ה' שלנו מחייבת שניקח צעד גדול וקשה, דומה קצת לזה של בעל תשובה...

יעקב: אז זה בדיוק מה שאני שואל: בוא ניקח את הדוגמא שלך של הבעל תשובה. הרי הבעל תשובה שלנו מתנתק עכשיו ממשפחתו, מהחברים שלו,

לנסות לעשות רשימה של הכל, וזה, אתה אומר, כבר יתן קצת הרגשה של רוגע. אבל מה זה בדיוק השלב השני של ה"דירוג"?

צבי: נראה לי שאולי יותר כדאי לקחת את הדברים שלב שלב... בוא נתמקד כרגע בשלב הראשון, היותר פשוט, של רשימת כל הטירדות, ואחרי שנרגיש שהתקדמנו עם זה ושזה נותן לנו כוח להמשיך, אז נעבור בס"ד להרחיב על השלב השני.

יעקב: זה נשמע הגיוני. אז השארת אותי כאן עם קצת עבודה... בוא נראה איך אתקדם עם זה במשך השבוע, ובעזרתך נמשיך שבוע הבא!

סיכומים שיחת חברים

❖ אם נקפיד לבצע את אחריותינו באופן מסודר ומחושב, זה יפחית לנו בטווח הארוך הרבה מצבים מטרידים. בדרך כלל לא כדאי לנסות לקנות "שקט זמני" ע"י דחיית אחריותינו למחר!

❖ לפעמים עומדים לפני החלטות גדולות, האם לבצע שינויים גדולים בחיים. יש לשקול טוב מאוד - שינויים גדולים מטרידים מאוד, ורק לבצע אם נראה ברור שכן רצון ה'!

❖ תרגיל עבור אדם הנמצא במצב של ריבוי גדול של טיטרדות:

❖ שלב א' - לערוך רשימה של כל מה שמטריד אותנו. יש להקפיד שהרשימה תהיה באמת שלימה, ושתכלול רק מה שבאמת מטריד. בכדי למצוא מה באמת מטריד - לראות אלו מחשבות קוצפות ועולות אלינו בזמנים של שקט, כמו בלימוד לבד, בתפילה, או בזמן שהולכים לישון, ולערוך רשימה.

שלב ב' - דירוג הרצונות [בהמשך בעזרתך]

לפעול, וה גורם שליבו פתאום מרגיש פנוי לשוטט ולהעלות לשכלו את כל הטירדות שמציקות לו.

יעקב: כלומר שכל זמן שהלב לא מחובר לתפילה, אז מצד הלב גם זמן של תפילה מורגש כזמן של "שינה" שהוא משוטט לחלוט על כל מה שהוא רוצה?

צבי: כן... אז כמובן, זה מחייב אותנו לחבר את הלב שלנו לתפילה. אבל לעניינינו עכשיו, זה נותן לנו פתרון לגלות מה באמת מפריע ללב שלנו. אם אנחנו רוצים לדעת כל מה שבאמת מטריד את ליבנו, אנחנו לא אמורים לשבת ולנסות לחשוב על זה, אלא להיפך - אנחנו צריכים לראות אלו מחשבות הם העולות אלינו לבד. למשל, כמו שאמרנו, אפשר לראות ולרשום לעצמינו אלו מחשבות עולות אלינו בזמן שאנחנו שוכבים ללכת לישון. כמו כן, אפשר אחרי התפילה לנסות להתבונן מה היו החשבות שהטרידו אותנו במשך התפילה. רק שאתה צריך להיזהר בזה, כי לפעמים זה יכול לגרום שגם באמצע התפילה תתחיל לנסות לראות מה מסיח את דעתך, וזה יהווה עוד יותר הפרעה לתפילה... אז צריכים לעשות בחכמה.

יעקב: אני שומע... כנראה שאני צריך לנסות את כל זה...

צבי: לדעתי שווה לנסות... וחבל מאוד לא לנסות! הרי מי שחי חיי טירדא, חי חיים חיצוניים, ומי לא ינסה להשקיע זמן ללמוד איך לצאת משם!?

זה מזכיר לי את הסיפור הידוע עם ר' ישראל סלנטר, שפעם שאל אותו אחד מבעלי הבתים "יש לי רק שעה ביום ללמוד. מה עדיף לי ללמוד באותה שעה, גמרא, או הלכה למעשה?" וענה לו ר' ישראל, "תלמד מוסר, ושוב תגלה שבאמת יש לך יותר משעה אחת ללמוד...". הוא הדין לעניינינו - אם תיקח את הזמן הזה בכדי לסדר קצת את טיטרדותיך, שוב תגלה שבאמת רק הרווחת הרבה יותר זמן וכוחות...

יעקב: בסדר, בלי נדר אני אנסה... אבל כל זה רק השלב הראשון. אני יכול

יעקב: אבל איך אני אמור להגיע לרשימה שלימה של כל מה שמטריד אותי? אם אשב לכתוב את כל הדברים שאני רוצה לעשות, יש סיכוי גדול שאני אף פעם לא אסיים את הרשימה...

צבי: הדרך היא פשוטה. הרי אם נתבונן, נראה שמתני עולות לנו כל הטיטרדות? כשמנסים לשבת בשקט ולרכז את שכלינו במשהו שאיננו מרגישים כ"כ משיכה אליו בלב. למשל, הרבה פעמים צצות ועולות לנו המון טיטרדות באמצע התפילה. מאיפה זה מגיע? שורש הדבר הוא כי כל זמן שעוד לא הגענו לעריכות הפנימית של התפילה, או להתבטלות השלימה לפני ה', נמצא שתשוקת הלב להתפלל איננה שלימה. וכיון שכן, למרות החלטת האדם לכוון את דעתו בתפילה, עדיין נשארות מנגד טיטרדות הלב, והן כל הזמן צצות ועולות ומפריעות לו להתרכז.

יעקב: ולמה הטיטרדות לא כ"כ מפריעות לנו לפעול את שאר פעולותינו במשך היום?

צבי: התשובה היא כי בדרך כלל עיסוקם של רוב האנשים הוא בדברים די "רועשים", שלא רק לא מצריכים שקט וריכוז, אלא שהם עצמם מפריעים לריכוז. רק אנשים מעטים עסוקים כל הזמן בדברים המצריכים שיקול דעת עדין, ואפילו פחות מכך הם האנשים שעיסוקם מצריכה "ריכוז רגשי", כמו מה שנצרך למי שרוצה באמת לשאת בעול עם אחרים ברמה פנימית... אצל רוב האנשים, כל זמן שהם עסוקים בעניין מסוים, ליבם גם כן מוטרד ע"י אותו עניין, ואיננו פנוי לשוטט ולחשוב על שאר טיטרדותיו.

אולם, בשעה שהאדם פונה להתעסק במשהו יותר רגוע ועדין, פתאום נגמר ההיסח הדעת ונהיה "משעמם" ללב, ואז הלב מתחיל לשוטט במחשבותיו שלו ולהעלות לפני האדם כל מה שהוא באמת רוצה וכל מה שמטריד אותו. וזו גם הסיבה לעוד זמן שעולות להרבה אנשים מחשבות של טיטרדות - כשהולכים לישון. גם כאן יש לאדם "חלל" של זמן שבו הוא נח ומפסיק

שאלה: איך אוכל להשתמש בשיטת ארבעת היסודות בכדי לחזק את ציורי האמונה שלי בלב?

תשובה: בשאלה הקודמת הרחבנו על דרכי החיזוק של האמונה הפשוטה, שמקבילה בכלליות ליסוד העפר. עכשיו ננסה בעזרת ה"הרחיב" על אופן חיזוק האמונה הבאה מכח יסוד המים, שעניינה בכלליות הוא לצייר את האמונה בלב. מקור חשוב המאריך על בניית האמונה הזו הוא ספר חובות הלכות, בעיקר בשער הבחינה, וננסה לסדר גם דרך העבודה הזו בארבע החלקים, המקבילים לארבעת היסודות.

כנגד יסוד העפר, המסמל סדר ובניין, האדם יכול להתבונן ולראות את הסדר המדוייק הקיים בכל פרט ופרט מפרטי הבריאה. ההתבוננות הזו היא עבודה נפלאה, המציירת ומגלה לפנינו טעימה מחכמתו האין-סופית של הקב"ה, ובכוח ההתבוננות הזו להביא את האדם לחיזוק עצום בהרגשת האמונה בלב. כל מתבונן יכול לראות לעצמו - העולם מלא בחכמה בכל פרט ופרט, באופן מוחשי ביותר! לדוגמה, האדם יכול להתבונן כמה חכמה יש בעלה אחד שהוא קוטף מן העץ. המורכבות שקיימת בעלה אחד, אפילו למראית עין, היא להפליא! יש, למשל, מערכת מדוייקת של צינורות המתפצלים ונהיים יותר ויותר דקים עד שמגיעים לכל חלק מחלקי העלה. המערכת הזו בלבד היא יותר מורכבת מכל מערכת הצנרת שבבית, הבנויה כולה מחלקים סטנדרטיים שמורכבים באופן דומה... כאן יש מערכת שכל חלק ממנה קצת שונה מחברתה, והיא גם גדלה כל הזמן עם העלה... נקטנו כאן נקודה פשוטה ביותר, אבל ההזדמנויות האלו להתבוננות הן בכל פינה ופינה של הבריאה, הן בסדר הבריאה בכלליותה, והן בסדר הפנימי בכל פרט ופרט שבבריאה!

כנגד יסוד המים, המסמל קשר וחיבור, האדם יכול להמשיך להתבונן איך שכל מורכבותה של הבריאה גם מראה ומציירת לפנינו להדיא איך שהבורא ית' כיוון את כלל הבריאה לצורך ולטובת האדם. שהרי אם ניקח למשל עץ תפוחים, הרי ניכר להדיא כי הבורא ית' כיוון את התפוח לשם הנאת האדם, שהרי מראהו החיצוני יפה ומושך, ריחו נעים, טעמו ערב, והוא גם מזין ומועיל לגוף... [ולעומת זאת, דברים טבעיים שלא מועילים או שמזיקים לגוף שאין להם את אותו מראה, ריח, וטעם שיש לתפוח, וגם התפוח עצמו כשעוד לא הבשיל אין לו את כל אלו]. וכן בכל פרט ופרט מחכמת הבריאה רואים להדיא איך שהמכוון שב"ציור" הנפלא והמחוכם של הבריאה הוא לטובת ולצרכי האדם. והציור הזה מעורר בלב הרגשה ברורה של חיבור וקשר עם הבורא ית', מאהבה ומהכרת הטוב לכל המחשבה כביכול של הבורא ית' עלינו ודאגתו כביכול עבורינו.

כנגד יסוד האש, המסמל בין היתר מידת הדין, האדם יכול להתבונן בצרות ובכוחות הרע שישנם בעולם, ולעורר בעצמו את ההכרה הברורה שאותו בורא ית' שברא את העולם כולו בטובו, גם רוצה ותובע משהו מאיתנו. ואף שא"א להכיר מתוך התבוננות פשוטה בבריאה מה ה' רוצה מאיתנו, מ"מ כן אפשר לצייר בבהירות איך שלמרות שהעולם נברא בטוב הסדר ובמלוא

החסד באופן פלאי, עדיין בד בבד הושם בו הרבה מקום לכאב וסבל. ומכוח הציור הזה, האדם יוכל להשיב אל ליבו את המסר החד והברור שמוכרח שהבורא ית' רוצה שנבחר בטוב ושנגיע למטרה גבוהה יותר מתענוגי העולם הזה, וזה יעורר בליבו תחושה חזקה של יראת שמים וחיפוש האמת אחרי התכלית האמיתית של החיים.

כל הנקודות של התבוננות שכתבנו עד כאן אפשר להתבונן בהן ולראות אותן מתוך ה"ציור" של טבע הבריאה עצמו, ללא צורך בידע מוקדם של התורה והמסורה שלנו. גם הטבע הגשמי של הבריאה מגלה להדיא למתבונן בו שהקב"ה הוא בורא העולם, הוא המכוון את הבריאה למען טובת האדם, ושיש לו גם רצון ודרישה מצד האדם אליו ית'. אך, עדיין סתומים וחתומים הדברים מה בדיוק ה' רוצה מן האדם, ואיך האדם יוכל להתקרב אל בוראו. לשם כך, הקב"ה גילה את עצמו אלינו ע"י ניסי יציאת מצרים ומתן תורה, נתן לנו תורה מן השמים, וגילה לנו את הגשחתו הפרטית ואת כח הנבואה.

בכדי שאנחנו נוכל לצייר הברירות של כל עיקרי האמונה האלו, יש צורך להמשיך את כח התבוננות עוד שלב הלאה, דרך **יסוד הרוח,** בכדי להתבונן בדברים שאנחנו לא רואים ממש נגד עיננו. ההתבוננות הזאת קצת יותר קשה, אבל דרכה יש לאדם כח להשיב אל ליבו הרבה מיסודות האמונה שיותר נעלמים למסתכל השטחי. יסוד הרוח מסמל תנועה ותהליכים, וכנגדו יש כח של התבוננות שאיתו האדם יכול לקיים את דברי הפסוק "זכור ימות עולם, בינו שנות דור ודור, שאל אביך ויגדך, זקנך ויאמרו לך...". ע"י הכח הזה, יש לאדם כח לצייר לעצמו לא רק על מה שעניו רואות בעצמם, אלא גם את כל המאורעות הגדולים שעברו על עם ישראל במשך כל אורך סדר הדורות שלנו. למשל, האדם יכול להתבונן בפסוקי התורה ולצייר איך לפי הבנתו היה נראה מעמד הר סיני, [וכידוע, זכירת מעמד הר סיני היא מצוה מן התורה לדעת הרמב"ן]. וכן על דרך זה האדם יכול לנסות להחיות לעצמו בציור נכון, אמיתי, ומציאותי, איך היו נראים כל תולדות ימי עמינו - הן של האבות הקדושים, הן של יציאת מצרים, הן בזמן הבית, והן בדורות יותר מאוחרים לאורך כל שנות הגלות.

ויש להדגיש כי לא מדובר כאן בהפלגה לעולם הדמיון, כמו שמצוי היום בהרבה מספרי ה"קומיקס" לילדים שמציירים את כל הסיפורים כפי העולה על לב הצייר... חשוב להבין כי יש הבדל גדול בנפש בין כח הדמיון לכח הציור. בכח הדמיון, האדם מנסה להמציא ציור "יש מאין", או עכ"פ כפי נטיית ליבו בלי קשר אמיתי למציאות, וזה בדרך כלל כח של רע וקלקול. משא"כ כח הציור עניינו שהאדם מנסה לקחת את המידע האמיתי שיש לו, שמגיע משכלו ואמונתו, ולצייר את אותה הכרת האמת בציור שהיא הכי קרובה לאמת שהוא יכול לצייר. העבודה הזו היא עבודה חשובה המוזכרת כבר בספר הכוזרי [ג, ה], ודרכה האדם יכול לקחת את האמת הערטילאית שעד אז הוא הכיר רק בשכלו, ולתרגם אותו אל שפת הלב, המתעורר בעיקר ע"י כח הציור.

שבעים כוחות הנפש לגר"א אויר

מנוחה בשבת - מכח אויר, לעומת מנוחה בששת ימי החול - מכח היולי

של ששת ימי מעשה.

מחד נאמר 'הצדיקים אין להם מנוחה לא בעוה"ז ולא בעוה"ב, שנא' ילכו מחיל אל חיל', מאידך נאמר על לעת"ל שהוא 'יום שכולו שבת' (כלומר כולו מנוחה). איך מתיישבים הדברים?

תשובה לדבר: זה המהלך שנקרא היולי. ההיולי מצד עצמו אין בו צורה, אבל ההיולי סובל כל צורות ומכח כך ההיולי סובל כל התנועות. מחד, על כח ההיולי נאמר בעומק 'ילכו מחיל אל חיל', ומאידך, קיים בו אבחנה של מנוחה. בהבנה פשוטה, 'ילכו מחיל אל חיל' היינו שאין מנוחה. איך יש כזה מקום שיש בו מנוחה וגם יש 'ילכו מחיל אל חיל'? זה יתגלה בגילוי דלעת"ל שיהיה גילוי האבחנה שנקראת ההיולי.

היום בידינו, ההשראת השכינה הקיימת הוא מצד האבחנה שנקראת אויר. 'לעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה' - זה חלה על האויר פנוי שנשאר כאן בתוך העשרה הזה, שהוא רשות לעצמו.

אין לנו גילוי היום באתגליא בעולם דידן של מנוחה בתוך הפעולה. זה נמצא רק במקום הפנימי שנקרא היולי. היום באתגליא, יש לנו רק את המנוחה מצד ביטול הפעולה.

אבל במעמקי כוחות הנפש האדם, המנוחה לא נמצאת רק במקום של 'מה הוא שבת אף אתה שבות', בביטול הפעולה, שהוא אויר פנוי - אלא, המנוחה העמוקה ביותר נמצאת גם בעומק בתוך הששת ימי המעשה: בכח ההיולי במעמקי הנפש, שמגלה מנוחה בתוך פעולה.

האויר יש בו חומר וצורה. האויר הוא המקור העמוק בנפש למנוחה.

איפה מתגלה המנוחה בתוך הארבעה יסודות? כח המנוחה אין שורשו בד' יסודות כפשוטו, אלא בהיולי של מעלה מד' יסודות.

יש כאן שתי מדרגות של מנוחה - מכח ההיולי ומכח האויר.

המנוחה המגיע מכח האויר - זה המהלך של שבת, שהוא מנוחה המגיע מביטול תחתון לעליון. הצר צורה בשבת חייב, כי בעומק, שבת אין בו צורה. מצד כך נאמר "אל יצא איש ממקומו" בשבת. כאשר אני לא יוצא ממקומי בשבת, אז יש לי מנוחה שם. המנוחה בשבת היא עד כמה שהתחתון בטל לעליון, "ואל יצא איש ממקומו". זה תפיסת האויר. בשבת, מתגלה מנוחה רק מכח אויר - ביטול הפעולה, ביטול התחתון לעליון, ואל יצא איש מקומו, ומשם בא המנוחה בשבת.

אמנם בששת ימי מעשה, שם מתגלה המנוחה רק מכח היולי. זה גילוי המנוחה בתוך פעולה - שהפעולה לא נוגעת בעצם הנפש. ואז הנפש סובלת כל פעולה - האדם לא 'מתפעל' מהפעולות, אלא נפשו נשארת במנוחתה גם תוך כדי הפעולה.

זה עומק הדבר שהספה"ק גילוי, שבשבת כל העולם עולה ג' מדרגות, ונעשה 'אויר פנוי'. השתא שמתגלה לנו בשבת רק מדרגת 'מעין עולם הבא', לכן המנוחה בשבת מתגלה רק במקום שיש אויר פנוי, שזה שייכת רק ליום השביעי, כאשר יש שביתה מפעולה. אבל לעת"ל, שיתגלה 'יום שכולו שבת', זה יגלה מנוחה גם בתוך הפעולות

עומק כח המנוחה המתגלה בכח ההיולי - מנוחה ותנועה בבת אחת

עושה לא נוגע לעצם הנפשיות שלו, אז הנפש סובלת את הפעולה אבל היא לא נפעלת עם הפעולה. נמצא - שגם בשעת הפעולה יכול להיות מנוחה.

זה עומק כח ההיולי: 'סובל כל צורה'. ההיולי כשלעצמו אינו מתפעל משום פעולה.

בלשון ברורה של נפש, כח ההיולי מגלה מנוחה בתוך הפעולה - על ידי שהפעולה לא נוגעת בעצם הנפש.

ההיפוך מזה הוא, לדוג', כאשר הכעס נוגע בעצם הנפש: "טורף נפשו בכפו". אז הפעולה של כעס נוגע בעצם הנפש שלו וסותר אותו. אבל אם כל פעולה שהאדם

הרי מצידו ית', כל הפעולות כולם לא נוגעים בו. ותפיסת מצידו ית' גם מתגלה כביכול בתוך נפש דידן, בכל א' לפי ערכו, מצד צור לבבי וחלקי הוי"ה. אז בכל הפעולות שאני עושה, אני יכול לפעול באופן שהפעולה אינו נוגע בעצמות הנפש שלי.

זה העומק איך הפעולה והמנוחה

חלים בבת אחת. עד כמה שהפעולה נוגעת בעצם הנפש, אז האדם מתפ- על מתוך הפעולה שהוא עושה, ואז אין לו מנוחה. ועד כמה שהפעולה נפעלת מן הנפש אבל היא לא פועלת בעצם הנפש, זה נקרא הכח העמוק בנפש של "והחכמה מאין תמצא", שהענף של הנפש לא מנענע את המקור של הנפש.

מצד ה'בראשית - בחכמתא', ההתחלה באות ב', בנקודה הפנימית באות ב' שזה אות י', ואז התחתון מנענע את העליון. אבל מצד הא' [המילוי של א' זה אל"ף, פלא], "מו- פלא ממך", התחתון לא מנענע את העליון, ומצד כך יכול לחול בנפש גם מנוחה וגם תנועה בבת אחת.

מהות המידות - מים כח התענוג שבמים

מים דקדושה - חיים של עונג

שאני נוגע בו - חייב למצוא את העונג שבו. נוגע מלשון עונג. אם אדם עושה דבר והוא לא מוצא עונג בתוכו, אם זה לא מעשה מצוה בפועל, זה מעשה קוף בעלמא כמעט באופן מוחלט.

יש כאן תפיסה מאד עמוקה של יסוד המים בשורשו ביום ראשון דמעשה בראשית - המים שממלאים את הכל. היסוד המים דיום ראשון נותן לנו הכח שהקב"ה ברא בבריאתו, שבכל דבר שאני נוגע בו - חייב למצוא בו עונג. ודאי שאסור לגעת בו אני צריך להתרחק ממנו. אבל בכל מקום שיש לנגוע בו בגדרי תורה וקדושה, חייב למצוא העונג שבו בעצם הנגיעה שבו. זה בעצם תפיסת מדרגת מי שחי את יסוד המים דקדושה.

רוב בני אדם צריכים להבין שהם באמת לא נמצאים במדרגת יסוד המים איפה הם חיים? מאז שחטא אדם הראשון, נאמר בו "עפר אתה ועל עפר תשוב". בלשון ברורה, יש ארבעה יסודות בעולם, אש, רוח, מים, ועפר - וכיון שנאמר "עפר אתה ואל עפר תשוב", רוב בני אדם לא נוגעים ביסוד המים, ואם הם נוגעים ביסוד המים, ראשית, הם נוגעים בו רק לפרקים, וגם כשהם נוגעים בו, בחלקם הגדול זה נגיעה רק בתאוות התענוגים, וזה נפילה.

יסוד המים יסודו הוא תענוג.

"והארץ היתה תוהו ובהו וחושך על פני תהום ורוח אלקים מרחפת על פני המים". הוזכרנו בפרק הקודמת שהיה שלשה שלבים במים. ביום ראשון דמעשה בראשית, הארץ היה כולו מים, בתחילה המים ממלאים את הכל, ואחרי זה היה מים של יום שני שנעשו למים עליונים ומים תחתונים, ואחרי זה היה מים של יום שלישי שהמים התקוו למקום אחד להיות יבשה.

המים דיום ראשון היו ממלאים את כל היקום כולו - מה כוונת הדבר? כי כל צירוף לכל המציאות של כל היקום נבנה על תענוג. וכל מציאות שלא מגלים בה את יסוד המים, אי אפשר להצטרף אליה. לו יצויר שהיה מקום שמעיקרא לא היה בה המים, המקום הזה לא היה בר צירוף.

חז"ל אומרים כידוע, שהקב"ה אמר לאדם הראשון, "תן דעתך שלא תקלקל את עולמך". ועל זה אמר הרמח"ל במסילת ישרים, כאשר האדם עולה, כל העולם כולו עולה עמו, כאשר הוא מקלקל כל העולם ירד עמו. ביאור הדבר, כאשר האדם בעצם מצורף לכל העולמות כולם - איך יכול האדם להיות מצורף לדבר? רק מכח יסוד המים. היסוד המים נותן לאדם קשר וצירוף עמוק ומוחלט לכל דבר.

לו יצויר שיש דברים בצד הקדושה שאי אפשר למצוא בהם תענוג, לא היה אפשרות להצטרף אליהם. ואם היו דברים בצד הרע שאי אפשר למצוא בהם תענוג, לא היה בחירה, כי אין אפשרות להצטרף אליהם. כל מה שהאדם בוחר להצטרף לדבר הוא רק מחמת התענוג שבדבר. זה שהוא יכול לבחור להצטרף לדבר שהוא טוב, בדקות, זה מחמת התענוג לצורך גבוה. אבל הכח שמצרף אותו הוא רק התענוג.

בלשון יותר ברורה, על ידי התענוג האדם נוגע בדבר. יש כמה דברים בכל יום שהאדם נוגע בהם - כמה מעשים, כמה דיבורים, וכמה מחשבתו אנחנו נפגשים עמהם ביום אחד. בכל דבר

אלוקות בכל דבר, ואז כל חייו הוא חיים של עונג. זה צורת חיים של יסוד המים דקדושה.

את העונג. יסוד המים מעמיד חיים שהוא כולו עונג! האדם לא נברא אלא להתענג - על מה? על ה' יתברך בו. כאשר האדם חי חיי אמת, יש לו גילוי

האדם דורך על הארץ, וא"כ מה הגילוי של מדרגת יסוד המים? צורת חיים של יסוד המים דקדושה הוא, שבכל דבר אני נוגע בו אני מוצא בו

סוד נס קריעת ים סוף - חיים של מדרגת מים

אבל ביציאת מצרים, הם יצאו ממדרגת יסוד העפר - במילים הפשוטות שיש - והתעלו למדרגת מים. איפה יצאו ממדרגת עפר ועלו למדרגת מים? זה נקרא קריעת ים סוף, שאז נכנסו לים ולא טבעו שם. כמו שהדג לא מת בים כי כל חיותו מן המים, כן כאשר האדם נמצא במדרגת מים, הוא לא טובע במים - כי זה מקום חיותו. אבל הני מילי - אם הוא באמת שייך למים.

(המשך בגיליון הבא בע"ה)

מהות המידות 032 מים תענוג
מספר שיעור בקול הלשון 1130902

כאשר חנניה מישאל ועזריה נזרקו לתוך כבשן האש, ולא נשרפו, בפשטות זה היה משום שניצולו על ידי מלאך גבריאל וכמו שאמרו חז"ל ויש עוד פשטים בחז"ל שנאמרו על זה והכל אמת, אבל עומק הדבר שלא נשרפו באש היה, שאדם שנמצא במדרגת אש, עליו נאמר "תלמידי חכמים כל גופן אש ואין אש של גהנום שולט בהם, קל וחומר מסלמנדריא" (גמרא סוף מסכת חגיגה), כלומר, אדם שנמצא במדרגת אש הוא לא נשרף מאש. אבל מי שנמצא למטה ממדרגת אש ונכנס לאש, האש מכלה אותו. וכן על דרך זה, מי שנמצא במדרגת העפר ונכנס למים, המים מכלים אותו.

בלשון הכי פשוטה שיכול להיות, כאשר האדם תמיד מחפש חיים של יסוד המים, זה משום שהוא לא נמצא ביסוד המים. אבל כשהאדם נמצא במדרגת יסוד המים, עומק הדבר, הוא לא טובע בהמים - אלא מתענג בו.

וזה עומק הנס של קריעת ים סוף, שכלל ישראל נכנסים למים ולא טובעים בהמים. כפשוטו, משום שנעשה בו נס והמים הפך ליבשה. אבל עומק הדבר, הם הלכו ביבשה תוך הים ועל הים בתוך היבשה, וזה היה עומק הנס - כאשר האדם נמצא במדרגת יסוד העפר והוא נכנס לגמרי אל תוך המים מה קורה? הוא מת, הוא לא שם, הוא נמצא במקום שלא לו.

בס"ד

בשורה טובה לקוראי עלון ארבעת היסודות!

- ♦ התשובות נכתבות כפי דעת והבנת העורך, ובהכוונת מוריני הרב שליט"א.
- ♦ אין שום התחייבות מצד המערכת לענות על כל שאלה שנשלחת. והשאלות ייבחרו כפי כוחו והחלטתו של העורך, ועדיפות יינתן לשאלות שניכר שנכתבו במחשבה תחילה, בגדר "שאלת חכם".
- ♦ כמו"כ, נבקש שלא לשלוח כלל שאלות בנושאי "מחלוקות", או "שלום בית". המודר משמש כבמה לקבל 'הסתכלות ברורה - עולם ברור ראיתי', ממבט של ארבעת היסודות. ולא כיעוץ.
- ♦ פקס' 03-5480529 / bilvavi231@gmail.com

בע"ה שמחים אנו
לבשר שנפתחה
האפשרות לשלוח
שאלות למערכת
עבור מדור "תיקון
המידות". השאלות
ייכנסו למאגר
השאלות, ויתפרסמו
בס"ד בעלוני הבאים.

פרק ה' עפר שבמים שבמים

הקלוקל

והתנועה היא תמידית. ונבאר.

תאווה של יסוד המים, אש דמים, כתב
בבעל שם טוב (עקב, סג) וז"ל: ההתלהבות הוא במטי ולא מטי, כי תענוג תמידי אינו תענוג, עכ"ל. וכמ"ש ברסיסי לילה (נב) וז"ל: תענוג תמידי אינו תענוג, כמ"ש חז"ל (נדה לא ע"ב) בטעם ימי נדה, כדי לחבבה על בעלה, עכ"ל. וכן בתענוג של מים דמים.

ועל מנת שיבוא תענוג, נצרך או שיבוא הפסק בין תענוג לתענוג, או שיתחדש תענוג אחר, כי תענוג תמידי אינו תענוג תמידי מאותו דבר אולם מדבר אחר זה אפשרי, וכמ"ש בבני יששכר (מאמר השבתות מאמר ז) וז"ל, "בידוע שתענוג תמידי אינו תענוג, רק בהתחדשות

עפר-קביעות, מים-תאווה, מים-קנאה. והיינו שמקנא ברעהו שיש לו תענוג קבוע.

ידוע מאמר החכם 'התענוג תמידי אינו תענוג'. עיין צואת הריב"ש אות קיא, קדושת לוי תצוה (ד"ה ויקחו), נופת צופים כז.

והנה יש ב' שורשים לתענוג. (א) מים, בחינת 'אהבת תענוגים'. (ב) רוח, בחינת נענוע, שיש בו שעשוע.

והנה כל מה שנאמר 'התענוג תמידי אינו תענוג', זהו תענוג ששורשו במים, מים דמים, אהבה בתענוגים, אש דמים, אהבה כאש, "רשפיה רשפי אש". אולם תענוג של יסוד הרוח, הוא תנועה,

התענוג בכל זמן, והנה ברצות ה' שיערב לבניו קדושת יום השבת בתענוג נבחר, הנה בכל התחלפות הזמן מעתות היום, יתענוגו על מי מנוחות ב"שינוי" הקודש, וזהו וקראת לשבת עונג, שלא יהיה אצלך תענוג תמידי, רק בכל שינוי זמן תרגיש תענוג אחר ויערב לך ויבושם לך, עכ"ל. וזהו סוג תמידי של תענוג, שבכל עת מתחדש סוג נוסף של תענוג, והוא תענוג של יסוד הרוח, הנחלק לשנים: (א) תענוג של תנועה-שעשוע, ומתנועע הלוך ושוב, והוא תענוג שאינו תמידי. (ב) אולם סוג שני של תענוג מיסוד הרוח הוא תענוג של תהליך, תענוג בעצם התהליך.

התיקון

והנה להשיג תענוג תמידי על ידי שינוי התענוג בכל עת, והיינו חידוש התענוג בכל עת - נצרך לכך כח חידוש נפשי או כח חידוש שכלי בתוה"ק רחב ועמוק. אולם להתענג מהתהליך שבו חי זה קרוב יותר.

אמרו חז"ל "קנאת סופרים תרבה חכמה", והיינו עיקר התיקון לצאת מקנאה דקלוקל לקנאה דתיקון - והיינו לברר כיצד אפשר להגיע להשגה זו שהשיג רעהו, ולהשיג אף הוא, והקנאה יוצרת דחף להשיג זאת.

לצורך כך, נצרך לאדם לברר מהי תכלית חייו, לבנות תהליך שמוביל לתכלית זו, ולדבוק בו מעשית ונפשית, עמוק עמוק עם שכלו ועומק לבבו, וע"י דבקות זו הוא נמצא בתפיסת תהליך, ויכול לקבל תענוג מהמשמעות הפנימית של התהליך, ומעצם התהליך, והבן.

סיפורי המידות עפר שבמים שבמים

יגעת ומצאת

- אז מה, לא תסכים לי גם כן?

- אל תשכח צדיק שלפני שבועיים היינו במנהרות הכותל ובחנוכה עשינו טיול לחוות תנינים שמשם המשכנו לטיילת של הכנרת, כל אחד וההנאות שלו, אין מה לעשות, זה החיים, אתה כבר גדול ואתה צריך להבין את זה, אי אפשר שכל איזה פיצה שחבר שלך קונה או בריכה שהוא הולך, גם אתה כבר חייב לקבל את זה..."



יוני, שכבר מוכן היה לקראת השינה, נזכר פתאום שהיה לו משהו מאוד חשוב לטפל בו.

אבא! יוני קם מהמיטה וניגש אל אביו מוטי הולך כל יום לבריכה!

אבא כבר הבין לאן הדברים מכוונים, ניסה מיד לבטל את דבריו כבר אמרתי לך שכל אחד וההנאות שלו, תשאל את מוטי מתי הוא היה פעם אחרונה בגן-חיות, תראה שלכל אחד יש את ההנאות שלו ואי אפשר להסתכל כל הזמן על מה שיש לשני.

טוב אשריך! כל אחד והתקציב שלו. אולי פעם בשבועיים אני מרשה לעצמי את הפינוק הזה, בשאר הימים אני פשוט אוכל את מה שיש השיב השני בטון נמוך שטומן בתוכו בושה וקנאה גם יחד.

השלשה צעדו יחדיו עד שכבר יכלו לצפות מרחוק אל תוככי החדר אוכל נו אמרתי לך, כמו תמיד, אין עניין להיכנס לשם, אני יורד ליהודה אתה בא איתי? פלט השלישי.

ללכת איתך אני לא יכול... אבל אפשר לומר שלפחות דבר אחד טוב יוצא מהחדר אוכל, ברגע שמגיעים לשם מאבדים את התאבון ולפחות הרעב יורד...



שוב דודי הרגיש מסכנות!

החברים שלו קונים כל ערב מנה עסיסית, והוא נשאר עם האוכל הפשוט הזה...

נס שהם לא מגיעים לכאן, כך לפחות הצ'יפס המטוגן לא דוחף את הריח שלו אל תוך האף שלי... הרהר לעצמו.

נכון שמדי פעם גם הוא קונה לעצמו איזה מנה, אבל הם קונים לעצמם כל יום והוא לא יכול להרשות לעצמו כזו רמת חיים...¹

זה מאוד הציק לו, הוא הרגיש שהוא חייב לפרוק את ליבו בפני מישור.

הוא ניסה לחשוב מי הוא זה שיבין לליבו ויוכל לעזור לו. לא משנה באיזה סוג עזרה, כלכלית, או נפשית - לצאת מהמצב הזה שבו הוא מביט על מה שיש לאחרים בצורה שכזו.

לפתע נצנץ לו רעיון. בכדי לבצע אותו הוא היה צריך לשאת עוז ותעצומות בנפשו, אבל הוא החליט ללכת על זה.



חלק בלתי נפרד מצביון הישיבה הייתה דמותו של ר' עמרם הוא היה יהודי בעל צורה שניכר עליו מאמר חז"ל בעניין השתבחות דעתם של זקני ת"ח, ועם כל זאת הוא ידע להסתיר את עצמו תחת מעטה של חביבות ונחמדות.

כלפי חוץ ר' עמרם היה נראה כאיש זקן ונחמד שמאחל בלבביות ברכות לרוב לכל העובר לידו, בליל שבת הוא היה מחלק סוכריה לילדי המתפללים כשזו מלווה בצביטת לחי חביבה.

ר' עמרם היה לומד בישיבה בפניה הצמודה לארון הקודש, כך במשך כמה שעות ברציפות היה לומד לבדו מתוך גמרות ישנות ובלויות.

כלפי חוץ הוא היה נראה כאיש פשוט, אולם השמועות שריחפו סביבו טענו כי בקיאותו חולשת בכל נבכי הש"ס, בעיון ובבקיאות. שמועות נוספות אף דיברו אודות הקשר שהיה לו עם כמה מגדולי המקובלים בדורנו.

עבור דודי זו הייתה הדמות המתאימה ביותר, הוא הרגיש שכאן הוא ימצא את מי שיבין לליבו ואף הוא יוכל לצאת מזה עם פתרון הולם.

1 דודי מקנא בחבריו בכך שהם קונים לעצמם כל ערב פלאפל. הקנאה היא לא קנאה בהנאות שלהם, גם לדודי יש הנאות, אלא עיקר הקנאה היא קנאה בהנאות הקבועות שיש להם ואין לו, במה שהם כל יום קונים לעצמם פלאפל והוא לא יכול להרשות זאת לעצמו.

לאחר שיוני המשיך להתעקש על שלו, ואביו לא הבין מה הדחף הגדול, החליט לנסות בצורה כזו: היית מעוניין שנע- שה לך מבצע של שינה בזמן והפרס יהיה מנוי שבועי לב- ריכה?

אבא תודה, אבל זה לא יעזור לי, אני רוצה פשוט כמו מוטי, כל יום ללכת לבריכה. השיב יוני בתחנונים.

שים לב מה אתה אומר אבא של יוני דיבר ברוגע ובשלווה אתה לא רוצה ללכת הרבה פעמים לבריכה, אלא אתה רוצה ללכת כל יום.

הצעתי לך ללכת פעם בשבוע וזה לא הספיק לך, לא בגלל שאתה רוצה ללכת יותר פעמים, אלא יש בך איזה רצון ללכת דווקא כל יום.

לדעתי, אני חושב, שמה שמפריע לך זה שאתה רוצה ליהנות כל הזמן, אתה רואה את החבר שלך מוטי שנהנה כל יום בברכה ואתה גם רוצה להנות כל יום. אני לא צודק? רגע אני שומע שאלישבע התעוררה שם, אני שניה אחת ניגש להרגיע אותה, בינתיים תחשוב על מה שאמרתי לך.

נו אז הספקת להגיע למסקנה? שאל האב לאחר היעדרות של כמה דקות.

"אני לא יודע אבא, ניסיתי, אבל אני לא כזה עמוק בשביל להבין את הדקויות האלו, מה שאני כן אני יודע זה שאני רוצה ללכת לברכה כל יום וזהו

תגיד לי אבא של יוני ניסה להתקדם יחד למסקנה אם נקנה לך אופניים ובזמן שמוטי ילך לבריכה אתה תיסע באופניים זה מספק אותך?

המ... המ... דווקא נשמע טוב... דווקא אני חושב שאם אני ייסע כל יום באופניים זה גם יהיה לי בסדר השיב יוני תוך כדי מחשבה.

הנה עכשיו עמדתי על נקודת העניין... הרהר האב לעצמו נו.. אבא אז מה בסוף?... הדחף של יוני לא נתן לו מרגוע.

תקשיב יוני, זה ברור שבאופן כללי אי אפשר שכל דבר שאתה רואה אצל חבר שלך תרצה אותו ותקבל אותו, אבל במקרה הזה אני דווקא חושב על כיוון אחר.

אבל קודם אני רוצה לספר לך סיפור, אפי' שכבר מאוחר, אבל זו הזדמנות שתשמע קצת על העבר של אבא שלך, וזה סיפור מעניין שבין כה וכה שווה לך לשמוע.

אבל כל זה בתנאי שלא תפספס מחר שחרית בחיידר...



תגיד לי, הייתה כבר בחדר אוכל, מה יש שם לאכול היום? אתה שואל מה יש? עד שאתה שואל מה תשאל אם... הגיב הנשאל באירוניה.

תאמין לי המשיך השני בזלזול אם גדלים כאן בישיבה ויוצאים גדולי ישראל הייתי אומר שזה בעיקר בגלל סיגור פים...

סיגופים? התערב בחור נוסף אל הדו שיח על מה אתה מדבר, אני פשוט יורד כל יום לדוכן של יהודה וקונה שם פלאפל, לזה אתה קורא הסתגפות?..."

נדרש בו עבודה לאורך זמן, אבל זה שווה את זה, כי אם תעבוד בדרך הזו, אתה עוקר את הבעיה מהשורש, וכמובן, גם תרכוש לעצמך קניין משמעותי לכל החיים.

הבסיס של הפתרון הוא לייצר לעצמך הנאה תמידית, וככה ההנאות הקבועות של החברים שלך כבר לא ימשכו לך את העין כ"כ, כי יהיה לך כבר הנאה מהסוג הזה, וזה יספק אותך.

לדודי היו כמה נקודות לא כ"כ ברורות, אבל מחמת כבודו של המדבר הוא ממש התאמץ שלא לקטוע את רצף דיבורו.

כשאני מדבר על הנאה תמידית, אני לא מתכוון שכל הזמן תהנה, כי באמת אין כזה דבר כל הזמן להנות³, אלא אני מתכוון לומר שאתה צריך לכנות לעצמך מערכת של חיים, מערכת שמורכבת מהעמדת שאיפות ומעבודה קבועה להגיע לאותם שאיפות שהעמדת.

אבל, חשוב לציין שהפתרון כאן הוא לא איזה פעולת קסם מים שפועלת במהירות, אני מדבר על עבודה של שנים.

חלק בסיסי מהמהות של הפתרון הוא מה שמדובר כאן על עבודה שמתפרשת על פני שנים, כיון שאנחנו חותרים להנאה מסוג שונה, זו הנאה שבאה מקביעות, וקביעות זה דבר שמתמשך ע"פ הרבה זמן.⁴

סליחה דודי ניסה לעצור את ר' עמרם כשהוא הפסיק להפוגה קלה בין קטע לקטע אני לא כ"כ מבין, הרב רוצה בעצם לומר שתוך כמה שנים כבר לא יהא את הבעיה... מה בינתיים?... הבטן תקרקר... והעיניים יצאו מהחורים שלהם...

רגע, זה בדיוק מה שבאתי להסביר השיב ר' עמרם תוך כדי הבעת סבלנות מופגנת.

כשאני אומר שתקבל הנאה, אני לא מתכוון שההנאה תבוא רק כשתגיע לשאיפות שהעמדת, ההנאה שלך לא תבוא מההצלחה שהצלחת, ההנאה היא עצם העבודה, עצם כך שהעמדת איזה מטרה בחיים וכעת אתה עובד עליה באופן קבוע והחיים שלך מסתובבים סביב אותה מטרה ואתה שקוע ומחובר לתהליך שבנית וכל הזמן אתה מתקדם ומתעסק באותו תהליך, זה עצמו מעלה הנאה וסיפוק כל כך גדולים יותר מכל ההנאות שיכולים להיות.⁵

אני בטוח סיים ר' עמרם את דבריו שאם תלך בדרך הזאת, תוך תקופה תפסיק לקנאות בחברים שלך, ההנאה שלהם תהיה בעיניך כפרוטות מועטות ביחס לזהובים שיהיו לך בידיים.⁶

הוא חיפש את ההזדמנות המתאימה לגשת אליו וזו לא איחרה לבוא. היה זה בשבת בוקר לאחר התפילה, ר' עמרם יצא לבדו מבית המדרש בצעדים מתונים. דודי שקלט זאת מרחוק, מיהר אחריו.

כבוד הרב מבוכה קלה ניכרה על פניו, אבל הוא התגבר והמשיך לדבר אולי... אני יכול לשאול משהו?... אני מחפש משהו להתיעץ אתו בנוגע לנקודה שמטרידה אותי, וחי שבת ש... אולי הרב יוכל לעזור לי... כמובן רק אם זו לא טרחה גדולה בשביל הרב.

ר' עמרם חיך בחביבות וברוגע ולאחר שתיקה קלה השיב אמנם אני לא רב, אבל לעזור לך? בוודאי! בשמחה! אני גר כאן קרוב, תוכל לבוא איתי לבית, בדיוק השבת זה שבת מברכין, שבה אני מקפיד באופן קבוע שלא יגיעו אורחים, בשביל שנוכל להיות עם אשתי ברוגע.

עד שאני יתחיל לאכול את הסעודה ייקח עוד זמן, לביני תיים נוכל לשבת ולדבר, אני ישמח לעזור לך, כמובן - ככל שאוכל...

הם התיישבו ודודי התחיל לתאר את קורותיו, את החוויה שהוא עובר כמעט מידי ערב, את התחושה שמסתתרת בתוכו, שהוא גם רוצה להיות כמו אותם חברים שדואגים לעצמם לארוחה משוכחת.

לאחר מספר דקות של מחשבה פתח ר' עמרם את פיו אני חושב שכסף - זה לא עיקר הבעיה, אני חושב שיש כאן נקודה שדאי לך לשים לב אליה, ועם עבודה מסודרת לאורך תקופה תוכל לפתור את הבעיה מהשורש, ובכך תוכל לר- כוש לעצמך גם קנים אמיתי ועמוק לנפש.

ר' עמרם האריך לשמוע עוד דברים שסיפר דודי על עצמו, ומתוך כך הבין את אשר לפניו.

לדעתי ר' עמרם חתר לעבר נקודת העניין הנקודה שמפריעה לך היא לא התאווה להנאה גשמית גרידא, אלא שיש בכך רצון עמוק ופנימי המניע אותך לחפש הנאה קבועה, ומתמ- שכת, הנאה על בסיס יומיומי.

זה לא ה'רוגלעך', או במקרה שלנו ה'מנת פלאפל' שאתה רואה והם מגרים אותך, כי הרי באמת לכל אחד יש דברים בחיים, וגם אתה מודע לכך שיש לך יתרון על החברים שלך בהרבה דברים.

אבל הקו השווה שאני רואה בכל הסיפורים שסיפרת לי זה שאני רואה שחסר לך הנאה מהסוג של הנאות קבועות, וכך אני מסביר גם את הקנאה הזאת.

כאן המשיך ר' עמרם בהסבר פרטני על המושג 'הנאה קבועה' ועל כך שיש אנשים שיש להם משיכה דווקא לסוג כזה של הנאה, והתוצאה מכך היא שכאשר זה חסר להם ממילא הם מקנאים באחרים שיש להם את זה אפי' בצורה מאוד נמוכה.²

אני רוצה להמחיש לך את סגנון הרצון הזה ע"י שאני יציע לך כיוון של פתרון ר' עמרם ניגש לבאר את דבריו מכיוון נוסף.

הפתרון הזה הוא לא פתרון מידי, זה לא פתרון קסם, אלא

2 ר' עמרם מחדד לדודי את הנקודה שלא מדובר כאן בסתם קנאה אלא בקנאה בהנאות הקבועות של חבריו, וזו הקנאה של עפר-שבמים-שבמים.

3 תענוג תמידי אינו תענוג!

4 בניית תהליך של חיים וחיבור לתהליך יוצרת לאדם הנאה קבועה ותמידית.

5 ההנאה היא מעצם התהליך, מתנועת התהליך, זוהי הנאה מיסוד הרוח

שהאדם נהנה מהתהליך, ובכך הוא יוצר לעצמו הנאה תמידית, ולמרות שעד"כ

תענוג תמידי אינו תענוג, כאן אי"ז הנאה תמידית רגילה אלא היא הנאה עם

שינויים כל הזמן, וכך הוא בעצם נהנה כל הזמן אבל לא מאותו סוג הנאה באופן

גמור ולכן שייך הנאה תמידית, ובדקות זו הנאה ותענוג מעצם התהליך.

6 כשיש לאדם הנאה קבועה מהתהליך, קנאתו בהנאות הקבועות של אלו

שסביבותיו פוחתת, משום שגם לו יש הנאה קבועה.

בהמשך אחרי החתונה התחלתי להשקיע בזה יותר, ואף הקדשתי לזה את עיקר העיסוק שלי, אז לקחתי את כל הכתבים מימי הבחורות ושדרגתי אותם לרמה כזאת שהם יוכלו לצאת לאור בתור ספר מכובד.

וברוך ה' הצלחתי בזה מאד, הפירושים האלו ברוך ה' גם הועילו לרבים, אבל בעיקר זה הועיל לי בעצמי, מצאתי את הסיפוק שלי בזה. וכבר אז בישיבה הרגשתי מיום שאני מקנא פחות בחברים שלי.⁷

התחושה שלי הייתה כל הזמן שאני בתהליך, אני מתקדם, יש לי מהלך בחיים שבו אני הולך כל הזמן.

מה שרציתי בכל הסיפורים האלו רק שתבין את הכיוון, לא לעכשו אלא להמשך החיים, העצה שר' עמרם נתן לי היא עצה טובה לחיים, לבנות מהלך בחיים.

ככה יש סיפוק בחיים ולא מתייבשים.

אני חושב שהעניין חוזר ע"ע שוב אצלך, שהנושא אצלך הוא לא סתם קנאה, אלא שאתה מחפש לעצמך הנאות בצור רה קבועה, ולכן סיפרתי לך את כל מה שעברתי.



ממש תודה אבא, זה באמת נשמע דברים ממש מעניינים, אפי' שהם עמוקים ואני לא מבין אותם לגמרי.

אבל בכל זאת... הייתי רוצה לבקש משהו ל'מייעשה'.. ביקש יוני בעדינות.

בסדר גמור אבא היה נראה מאושר מהבן שלו המחונן והבוגר כרגע אני יצטרך לשבת ולחשוב על איזה רעיון בשבילך, משהו שיייתן לך הנאה מהסוג של ההנאה הקבועה. אולי נעשה איזה תכנית שתלך לחוג נגינה פעם בשבוע, לאט - לאט תלמד לנגן על כלים שונים, וכמובן זו לא תהיה תוכנית לחודש - חודשיים, אלא במשך כל השנים הקרובות תלמד עוד ועוד לנגן על מגוון כלים, וגם כשתעלה לשיבה אפשר להחליט שתקדיש זמן מסוים בימי בין הזמנים להמשך לימוד הנגינה עד שייצא לך ממש יכולת לנגן באופן מעשי.

ואפי' אם נחליט שזו סתם הזדמנות להתגבר על הקנאה... אבל דבר אחד ברור, שהרווחת כאן סיפור שיש בו מסר חשוב להמשך החיים...

7 כשאדם דבק בתהליך של החיים הוא מקבל הנאה מעצם התהליך וזו הנאה קבועה ותמידית.



לאחר שיחה זו המשיך דודי לדון עם ר' עמרם שוב ושוב על הנושא, ואף באחת השיחות שלהם העיר ר' עמרם את תשומת ליבו של דודי על נקודה נוספת שקשורה לעניין.

שמתי לב שבמשך השיחות בינינו אתה מנסה להיכנס בתוך המילים שלי כמה פעמים פתח ר' עמרם את דבריו במפתיע.

אמנם זה לא ברמה כ"כ בעייתית, יש אנשים שאפי' את הסבלנות שיש לך אין להם.

אבל אני רוצה לומר לך שאני חושב שזה ג"כ אותו עניין שאנחנו עוסקים בו כעת, הנקודה כאן זה שאתה רוצה למצוא את התוצאה באופן מידי, ולכן חשוב לך לעבוד על העניין שדיברנו, שזה מלמד אותך להסתגל לעשות עבודה ארוכת טווח, עבודה שאינה מניבה תוצאות באופן של 'כאן ועכשיו'.

זו הייתה הזדמנות בשביל ר' עמרם להדגיש לדודי את העומק שטמון במהלך שהוא מציע.

וזה הפלא שיש בכל זה, שכאשר תלך במהלך כזה, שתעשה עבודה שמטרתה להביא תוצאות רק אחרי עבודה ממושכת, זה מביא תענוג מידי!

וזהו התענוג שאנחנו מדברים עליו כעת.

זה לא תענוג מהסוג הפשוט שהאדם רגיל לפגוש, אלא זה דבר שאנחנו קוראים לו 'תענוג קבוע', שזה בא כאשר האדם בונה מערכת שלימה, ואז עצם התהליך נותן לו תענוג.



אבא סיים את הסיפור תוך כדי שיוני מרותק לכל מילה. אתה עדיין צעיר יוני שלי, אני לא יודע אם תוכל להבין לגמרי את העצה שר' עמרם נתן לי, אבל זה ברור שכדאי לך לשמוע את הדברים בשביל המשך החיים.

כאן חשף אבא ליוני פרק משמעותי בחייו.

אתה מכיר הרי את סדרת הספרים שהוצאתי לאור.

כל זה הגיע מתוך אותה שיחה!

מה שהיה אחרי אותה שיחה זה שניסיתי לחשוב איזה נקודה אני מאד אוהב, בשביל שאני יוכל להיכנס ולהתחבר אליה עם כל הכוח.

כך לאחר תקופה הוא הרגיש שהוא מצא את הנקודה, והתחיל לכתוב את פירוש על התנ"ך, שמשלב בתוכו את דברי המפרשים בצורה של פירוש אחד ארוך שכתוב בצורה פשוטה.



רכישת ספרי הרב ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם
03.578.2270
USA 718.871.8652
books2270@gmail.com



כל החומר שמופיע בגיליונות מידי שבוע יוצא לאור לראשונה



קו ישיר לשמיעת שיעורי מורנו הרב שליט"א 'ב'קול הלשון' ישראל 073.295.1245



לקבלת העלון בדוא"ל bilvavi231@gmail.com לקבלת העלון בפקס 03.548.0529



© כל הזכויות שמורות 'בלבבי משכן אבנה' טלפון 052.763.8588 פקס 03.548.0529 bilvavi231@gmail.com

פני הלב - עולמה הפנימי של אישה בימינו הוא אוסף שיעורים מעמיקים ומעוררי השראה על עבודת ה' הייחודית לאישה היהודית מאת מחבר הספרים הנודעים 'בלבבי משכן אבנה' ודע את'.

הספר עוסק בכוחות המיוחדים שהעניק הבורא לנשמת האישה היהודית, כגון: היכולת המיוחדת להשתמש ב"לב הרוחני", טבע ה"הבינה היתרה שניתנה לנשים", ההשלכות העמוקות של "כמות הדיבור העודפת" של אישה, תחומי החזק של האם בגידול ילדים, והמשמעות העמוקה של מידת הצניעות, ועוד.

בסיום הספר מופיע קטע של שאלות ותשובות, המציעה הכוונה מעשית לנשים בכל תחומי החיים.

פני הלב הוא ספר חיוני שמעניק לאישה היהודית כלים להתבוננות פנימית ולהגשמת מלוא הפוטנציאל האישי והרוחני שלה. זהו מדריך מעשי שמסייע לאישה להתחבר ולהישאר מחוברת ומעוגנת לנמל הפנימי והבטוח שלה.



חדש «

פני הלב

עולמה הפנימי של אישה בימינו

עמודים 336

פרקים 18

בחניות בארץ



בקרוב!

280 עמודים

פרקים 19

דע את חלקך

ותן חלקנו



חדש «



בין הנושאים שבהם נוסק הספר:

- ◆ הכלי הפנימי להכרת חלקו שלו
- ◆ דרכי ההשקטה של נפש האדם
- ◆ הכרת חלקו ע"י חוש המישוש שבלב
- ◆ הדרכה מעשית להכרת חלקו
- ◆ צורת חיים של אחדות מוח ולב
- ◆ הכרת חלקו מכח האורת הנשמה
- ◆ שו"ת בענין ידיעת שורש הנשמה הפרטי